

Säästäminen ja sijoittaminen nyt ja tulevaisuudessa – Pankki X:n asiakkaiden näkemyksiä

Simo Kauhanen

Tekijä(t) Simo Kauhanen	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Säästäminen ja sijoittaminen nyt ja tulevaisuudessa – Pankki X:n asiakkaiden näkemyksiä	Sivu- ja liitesivumäärä 48+4
<p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia toimeksiantajayrityksen, Pankki X:n, asiakkaiden säästämistä ja sijoittamista. Työn tutkimusongelmana on selvittää, miten suunnitelmallista Pankki X:n asiakkaiden säästäminen on, mitä varten he säästävät, olisiko heillä mahdollisuuksia ja halua säästää nykyistä enemmän, sekä heidän kiinnostustaan eri säästökohteisiin.</p> <p>Teoriaosuudessa käsitellään säästämistä ja sijoittamista yleisellä tasolla, ja avataan tarkemmin, mitä näillä termeillä tarkoitetaan. Lisäksi tarkastellaan kuluttamista, miten sitä voisi vähentää ja sen suhdetta ihmisten onnellisuuteen. Tämän jälkeen paneudutaan säästö- ja sijoitussuunnitelmaan, eri elämänvaiheissa säästämiseen ja niiden merkitykseen säästökohteiden valinnassa.</p> <p>Teoriaosuuden lopussa käydään läpi yleisimpiä säästö- ja sijoituskohteita, joiden ominaisuuksia tarkastellaan esimerkiksi tuottopotentiaalin, riskin ja sijoitusajan kannalta. Käsiteltäviä säästökohteita ovat säästötilit, määräaikaistalletukset ja ASP-tili, erilaiset sijoitusrahastot, säästö- sijoitus- ja eläkevakuutukset sekä osakkeet.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena, eli määrällisenä tutkimuksena. Vastaukset kerättiin paperista kyselylomaketta käyttäen Pankki X:n kahdessa Helsingissä sijaitsevassa konttorissa syksyllä 2017. Kyselyyn vastasi 78 Pankki X:n asiakasta.</p> <p>Tutkimukseen vastanneista suurin osa oli 18-45-vuotiaita, ja vähiten vastauksia saatiin 45-60-vuotialta sekä yli 70-vuotialta. 78 % vastaajista säästi kuukausittain. Kolmasosalla säästäneistä ei ollut lainkaan säästösuunnitelmaa, ja säästösuunnitelman laatineilla suunnitelmat painottuivat eniten lyhyen ja keskipitkän aikavälin säästösuunnitelmiin. Yleisimmin vastaajat säästivät yllättäviä menoja ja lomamatkaa varten.</p> <p>Noin puolet vastaajista kertoivat, että voisivat säästää nykyistä enemmän kulutustottumuksiaan muuttamalla. Yleisimmät vastaajien säästökohteet olivat säästötili ja rahastot. Kiinnostavimpana säästökohteena vastaajat pitivät osakkeita.</p> <p>Ne vastaajat, jotka säästivät, olivat selvästi tyytyväisempiä taloudelliseen tilanteeseensa. Suurin osa vastaajista piti säästämistä tärkeänä nykyisessä elämäntilanteessaan, ja suurimman osan tavoitteena oli säästää nykyistä enemmän. 67 % vastaajista oli vähintään jonkun verran kiinnostunut säästämisestä ja sijoittamisesta.</p>	
Asiasanat Säästäminen, pankkipalvelut, kulutus, tuotto, riskit	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tavoitteet ja tutkimuskysymykset	1
1.2	Opinnäytetyön rakenne	2
2	Säästäminen ja sijoittaminen	3
2.1	Kulut kuriin	3
2.2	Kulutuksen ja onnellisuuden suhde	5
2.3	Säästö- ja sijoitussuunnitelma	6
2.4	Eri elämänvaiheet	8
3	Säästökohteet	10
3.1	Säästötilit ja määräaikaistalletukset	10
3.2	ASP-tili	11
3.3	Sijoitusrahastot	13
3.3.1	Korkorahastot	14
3.3.2	Osakerahastot	15
3.3.3	Indeksirahastot	15
3.3.4	Yhdistelmärahastot	16
3.3.5	ETF-Rahastot	17
3.3.6	Erikoissijoitusrahastot	17
3.4	Vakuutussäästäminen	17
3.4.1	Säästö- ja sijoitusvakuutukset	18
3.4.2	Eläkevakuutus	19
3.5	Osakkeet	19
3.5.1	Kasvu- ja arvo-osakkeet	22
3.5.2	Osakkeiden tunnuslukuja	24
4	Tutkimuksen toteutus ja tutkimustulokset	25
4.1	Tiedonkeruu	25
4.2	Tulosten analysointi	26
4.3	Tutkimuksen tavoitteet	26
4.4	Tutkimustulokset	27
5	Pohdinta	40
5.1	Johtopäätökset	41
5.2	Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti	42
5.3	Kehittämisehdotukset ja oman oppimisen arviointi	43
6	Lähteet	45
7	Liitteet	49
7.1	Liite 1. Kyselylomake ja vastaukset (kappalemäärät)	49

1 Johdanto

Lähes kaikilla ihmisillä on unelmia ja haaveita, joiden toteuttamiseen tarvitaan rahaa. Asunnon osto, matkustelu ja varhainen eläke ovat kaikki yleisiä haaveita, joiden toteuttaminen helpottuu, kun on rahaa säästössä. Säästäminen yksinkertaisuudessaan tarkoittaa, että rahaa kuluttaa vähemmän kuin ansaitsee, jolloin ylijäävä osuus jää säästöön.

Valtaosa eli noin 85 miljardia euroa suomalaisten säästöistä on säästötileillä (Pörssisäätiö 2016). Tilisäästäminen sopii hyvin lyhyen ajan säästämiseen, jolloin riskiä säästöjen arvovaihtelusta ei ole. Mutta mikäli varat makaavat tilillä useita vuosia, on todennäköistä, että niiden todellinen arvo vain alenee, sillä säästötilistä saatava korko on todennäköisesti alhaisempi kuin inflaatio eli kuluttajahintojen vuosimuutos.

Mitä sitten on tehtävissä, jotta säästetyn rahan arvo säilyisi tai jopa kasvaisi? Säästäjälle on tarjolla useita säästökohteita, joiden avulla voi tehdä tuottoa, kuten erilaiset rahastot ja osakkeet. Sopivanlaisen säästökohteen valinta voi tuntua kuitenkin hankalalta. Ennen kuin alkaa siirtämään säästöjään uuteen säästökohteeseen, kannattaa tehdä säästösuunnitelma, jossa mietitään, mitä varten säästetään ja miten kauan uskotaan kyseistä tarkoitusta varten säästettävän. Mitä pidempi säästöaika on, sitä enemmän on suositeltavaa ottaa riskiä säästökohteissa, jolloin tuottopotentiaali on parempi. Pitkä säästöaika tasaa markkinoiden heilahtelua eli pienentää markkinariskiä.

1.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan Suomessa pääkaupunkiseudulla toimivan toimeksiantajayrityksen, Pankki X:n, asiakkaiden säästämistä ja sijoittamista. Opinnäytetyön tutkimusongelmana on selvittää, miten suunnitelmallista Pankki X:n asiakkaiden säästäminen on, mitä varten he säästävät, olisiko heillä mahdollisuuksia ja halua säästää nykyistä enemmän, sekä heidän kiinnostustaan eri säästökohteisiin.

Tutkimus toteutetaan kvantitatiivisena eli määrällisenä otantatutkimuksena. Pankki X:n asiakkaita haastatellaan kyselylomakkeita käyttäen, jonka kysymykset pyritään laatimaan niin, että ne vastaavat tutkimusongelmaan. Saatuja vastauksia verrataan aiempiin samankaltaisiin tutkimuksiin, kuten Säästöpankin säästämisbarometriin ja Tilastokeskuksen kuluttajabarometriin.

Päättökysymys tässä opinnäytetyössä on:

- Miten ja miksi Pankki x:n asiakkaat säästävät?

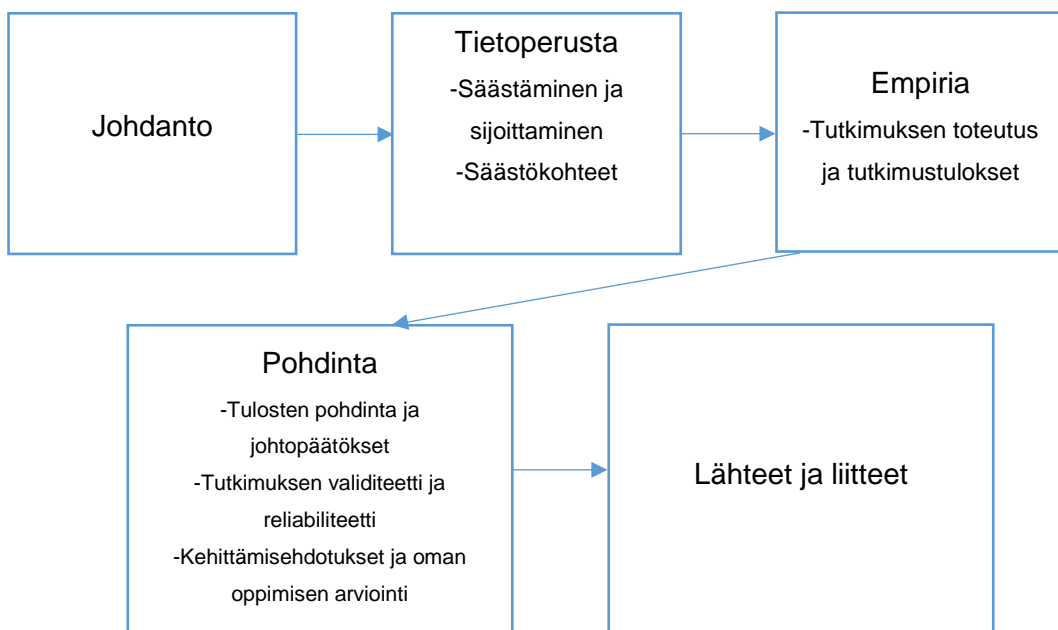
Alatutkimuskysymyksiä ovat:

- Miten suunnitelmallista asiakkaiden säästäminen on?
- Mitä varten asiakkaat säästävät?
- Miten tyytyväisiä asiakkaat ovat säästökohteisiinsa suhteessa säästämisen suunnitelmiin ja tavoitteisiin?
- Mitkä säästökohteet asiakkaita kiinnostavat?
- Voisivatko ja tahtoisivatko asiakkaat säästää nykyistä enemmän?

1.2 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyön teoriaosuudessa perehdytään säästämisen ja sijoittamisen teoriaan, minkä jälkeen perehdytään kulutukseen ja niihin syihin, miksi ylimääräistä kuluttamista voisi olla hyvä vähentää. Tämän jälkeen käsitellään suosituimpia säästökohteita, kuten säästö- ja ASP-tilit, rahastot, osakkeet sekä eläke- ja sijoitusvakuutukset. Lähdemateriaalina käytetään alan kirjallisuutta sekä internetlähteitä.

Tietoperustaa seuraa empiriaosuus, jossa perehdytään käytettyyn tutkimusmenetelmään ja siihen, miten vastaukset kerättiin ja miten niitä käsiteltiin. Kyselylomakkeilla kerätyt vastaukset analysoidaan, ja sen perusteella pohditaan, mitä saadut vastaukset merkitsevät. Tietoperustaan perustuen pohditaan, mitä kehitettävää asiakkaiden säästämässä on, ja miten pankki voisi siinä auttaa. Lisäksi pohditaan tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta, ja lopuksi, miten tutkimusta olisi voinut kehittää ja mitä itse opin opinnäytetyötä tehdessä.

Kuvio 1. Opinnäytetyön rakenne.

2 Säästäminen ja sijoittaminen

Säästäminen tarkoittaa lyhykäisyydessään, että rahaa laitetaan sivuun omista tuloista. Tällöin tulojen on oltava menoja suurempia. Tätä edesauttaa, että hankinnoista pyritään maksamaan mahdollisimman alhainen hinta tai että hankintoja jätetään kokonaan tekemättä. Yleinen tapa toteuttaa säästämistä on siirtää rahaa esimerkiksi säästötilille jokaisesta palkasta määrätty summa. (Pesonen 2013, 10.)

Suomessa monissa kotitalouksissa ei olla tehty pitkäjänteistä taloussuunnittelua ja rahasta keskustelu on jopa tabu. Tämän myötä eletään tiukoilla, kädestä suuhun -periaatteella. Jokaisella olisi hyvä olla ainakin parin kolmen kuukauden palkkaa vastaava summa säästössä pahan päivän varalle. Hyvä tavoite säästämiseen Danske Bankin (Danske Bank) mukaan on siirtää säästöön kymmenen prosenttia omista tuloistaan. (Pesonen 2013, 7.)

Sijoittaminen mielletään usein suurempien summien sijoittamiseksi, jopa eliitin toiminnaksi. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Sijoittamisen voisi ilmaista olevan tavoitteellista säästämistä, missä säästetyillä varoilla pyritään tekemään tuottoa. Legendaarinen sijoittaja Warren Buffet (Investopedia) sanoo sijoittamisen olevan rahan sijoittamista nyt, jotta saisi enemmän rahaa tulevaisuudessa. Sijoittaminen on sijoituskohteiden ostoa, hallussapitoa ja myyntiä. (Pesonen 2013, 10-12.)

Säästämisen ja sijoittamisen kohteita on tarjolla lukuisia, ja niitä voi vertailla keskenään vaikka loputtomiin. Sijoituskohteiden vaihtoehtojen määrä edellyttää entistä enemmän asiantuntemusta sijoittajalta, jotta osaa vertailla kohteiden hyviä ja huonoja puolia (Puttonen & Repo 2011, 17). Tärkeintä on kuitenkin aloittaa heti kun vain on mahdollisuus säästää. Sijoittamisen aloitettuaan voi kasvattaa omaa tietotaitoaan ja vaihtaa säästö- ja sijoituskohteita. Pienikin tuotto säästöistä on parempi kuin varojen makuuttaminen tilillä nollakorolla. (Pesonen 2013, 11.)

2.1 Kulut kuriin

Jotta säästäminen olisi mahdollista, on oman talouden menojen oltava pienempiä kuin nettotulojen. Jos on tottunut kuluttamaan kuukausittain koko palkkansa, on syytä tarkastella, ovatko kaikki ostokset todella tarpeellisia. Mistä voisi tinkiä, jotta säästäminen on mahdollista?

Ihmisillä on tapana valittaa omista tuloistaan. Jos tienaisi vähän vielä enemmän, olisi hyvä olla. Ongelma ei kuitenkaan suurimmalla osalla ole suinkaan tulotaso, vaan menotaso. Suomalaiset kuuluvat maailman rikkaimpaan kahteen prosenttiin. Voidaan puhua niin sanotusta elämäntapainflaatiosta, jolla tarkoitetaan sitä, että menot kasvavat samassa suhteessa kuin tulot. Vaihdetaan tasaisin väliajoin auto uudempaan ja hienompaan, muutetaan isompaan asuntoon, syödään enemmän ravintoloissa. Aina on juuri ja juuri varaa omaan elintasoon. (Havia, Lappalainen & Rinta-Loppi 2014, 152-153.)

Omien kulujen tiedostaminen ja seuranta ovat avainasemassa tasapainoisen talouden hallinnassa. Vauraat ihmiset ovat onnistuneet säästämisessä, sillä he käyttävät keskimäärin tuplasti enemmän aikaa raha-asioiden suunnitteluun kuin vähemmän varakkaat ihmiset. Sijoittaessa priorisoidaankin oma taloudellinen tulevaisuus tärkeämmäksi kuin nykyhetken ostohalut (Investopedia). (Havia, Lappalainen & Rinta-Loppi 2014, 139.)

Jotta oikeasti saisi kattavan kuvan omista menoistaan, on suositeltavaa pitää kirjaa eri kulu-eristä. Kuinka paljon kulutetaan kuukaudessa asumisen menoihin (vuokra, vastike, asuntolaina, sähkö- ja vesilaskut), elämiseen (sairaskulut, vakuutukset, matkakulut, puhelin ja internet), syömiseen (kotiruoka, ravintolat, alkoholi ja makeiset), vapaa-ajan harrastuksiin ja viihteeseen sekä muihin hankintoihin (elektroniikka, vaatteet)? Kun tarkastellaan yksittäisiä kulueriä kuukausitasolla, se voi tuntua ikävältä, mutta konkreettisten numeroiden näkeminen auttaa korjaamaan omaa kulutusta talouteen sopivaksi. (Havia, Lappalainen & Rinta-Loppi 2014, 141-143.)

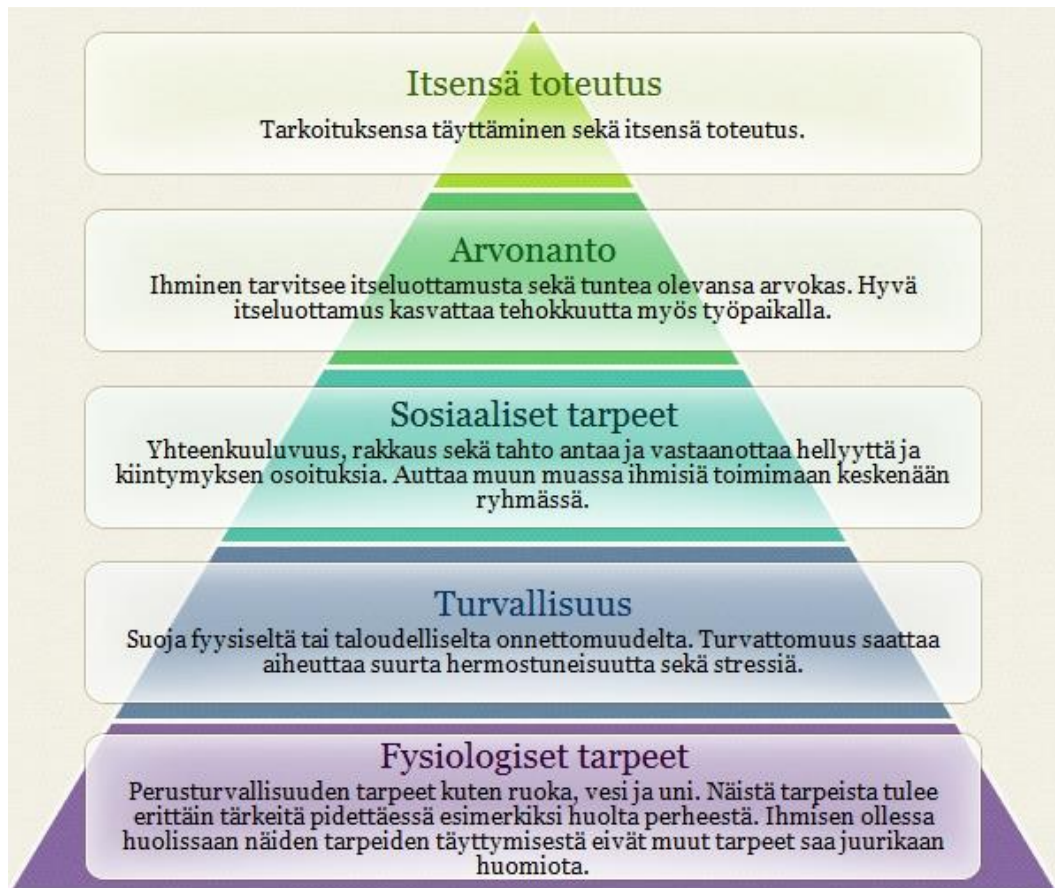
Omien menojen tarkempi seuranta nostaa esiin kulueriä, joita ei välttämättä ole tullut edes ajatelleeksi merkittävänä. Tällaiset ovat usein pieniä menoja, jotka toistuvat tiuhaan, kuten roskaruoka ja ravintoloissa syöminen, alkoholi, makeiset, vaatteet ja viihde. Jos tällaiset verrattain pienet kulut toistuvat useasti kuukaudessa, koituu siitä merkittävä summa, josta varmasti voisi säästää kulutustottumuksia muuttamalla. (Havia, Lappalainen & Rinta-Loppi 2014, 140.)

Myös omaa liikkumistaan on hyvä tarkastella, varsinkin jos omistaa auton. Jos esimerkiksi ajaa päivittäin parin kilometrin matkan kauppaan tai töihin, ei se yhden päivän kuluna ole suuri. Jos tällaisen ”turhan” ajamisen kulut lasketaan vuositason yhteensä, puhutaankin jo merkittävästä summasta. Jos tuon matkan alkaa taittamaan kävellen tai pyöräillen, senkin summan voi säästää ja sijoittaa. (Havia, Lappalainen & Rinta-Loppi 2014, 140.)

2.2 Kulutuksen ja onnellisuuden suhde

Poliitikot pyrkivät siihen, että bruttokansantuote kasvaa ja kansalaiset pyrkivät kasvattamaan omia tulojaan. Näin toimii kulutusyhteiskunta. Suomalaiset luettelevat kuitenkin onnen syiksi ihan muita asioita kuin rahan. Perhe, terveys, ystävät ja rakkaus ovat selvästi edellä vaurautta onnellisuustutkimuksissa. Rahasta puhuttaessa taas turvattu perustoi-meentulo on tärkeämpää kuin korkea elintaso. (Ojala 2009, 16.)

Varattomuus on elämistä tuntuvasti vaikeuttava tilanne, ja on selvää, että onnellisuus on koetuksella tiukassa rahatilanteessa, kun ei ole varmuutta riittävätkö rahat asumiseen, ruokaan, lääkkeisiin ja muihin välttämättömiin kuluihin. Alla olevalla Maslow'n tarvehierarkian (Kuvio 2) kahdella alimmalla portaalla rahalla on merkittävä vaikutus, mutta ylempiin portaisiin ei lisääntyvä kulutus juurikaan vaikuta, koska esimerkiksi ystävyyttä ja rakkautta ei voi ostaa. (Havia, Lappalainen & Rinta-Loppi 2014, 109-110.)

Kuvio 2. Maslow'n tarvehierarkia. (Spiik.net 2015)

Kulutuksen kasvua tavoittelevilla henkilöillä on usein materialistinen maailmankuva. Tällöin oma arvo ihmisenä suhteutetaan rahan ja tavarain perusteella. Tutkimusten mukaan

materialistiset ihmiset ovat onnellisuusasteikon alapäässä. On myös tutkittu, että epävarmuuden tunne, olkoon sitten taloudellista tai muuta epävarmuutta, johtaa ihmisiä herkästi materialistiseen käyttäytymiseen. (Ojala 2009, 18; Time 2014.)

Mikä saa ihmiset pyrkimään suurempiin tuloihin ja kuluttamiseen, kun tutkitusti kohtuullinen elintaso olisi riittävä? Ihminen tavoittelee suhteellista vaurautta eli pyrkii samaan tai parempaan elintasoon kuin kanssaihmiset, naapurit ja tuttavat. Puhutaan niin sanotusta statusarvosta, missä arvokkaan tavaran omistaminen on tapa osoittaa olevansa menestynyt. (Ojala 2009, 18; Time 2014.)

Uuden tavaran ostaminen tuo tyydytyksen tunteen, omistamisen ilon. Mutta omistettuaan tuotteen jonkun aikaa, se arkipäiväistyy, eikä enää tuota onnea ja iloa. Tämä ajaa hakemaan tyydytystä taas uudella ostoksella. Tällaista kuluttamisen kierrettä voi verrata riippuvuuteen. Pahimmillaan ihmiset kärsivätkin niin sanotusta shoppailuaddiktiosta. (Ojala 2009, 18; Havia, Lappalainen & Rinta-Loppi 2014, 77.)

Koska kuluttaminen ja materiaalin haaliminen ei tutkitusti tuo pitkäaikaista onnea, on hyvä tavoite alkaa vähentää ylimääräisen tavaran hankintaa. Kun kuluttaa vähemmän, on paremmat edellytykset säästämiseen ja oman toimeentulon turvaamiseen. Ja oppiessaan elämään vähemmän materialistisesti, on paremmat edellytykset henkiseen hyvinvointiin.

2.3 Säästö- ja sijoitussuunnitelma

Ennen kuin aloittaa sijoituskohteiden valitsemista, on tärkeää tehdä suunnitelma, jossa käy ilmi, mitä varten ja miten pitkällä aikatahtaimella on säästämistä aloittamassa. Suunnittelu aloitetaan oman talouden nykytilanteen tarkastelulla. Miten paljon on mahdollista kuukausittaisista tuloista laittaa sivuun ilman, että talous kärsii? Onko taloudessa kuluja, joita voisi karsia? Aina on tarjolla monenlaisia sijoitustarjouksia, mutta hyvin suunnitellussa säästämässä ei sellaisista tarvitse välittää. (Pesonen 2013, 35-37.)

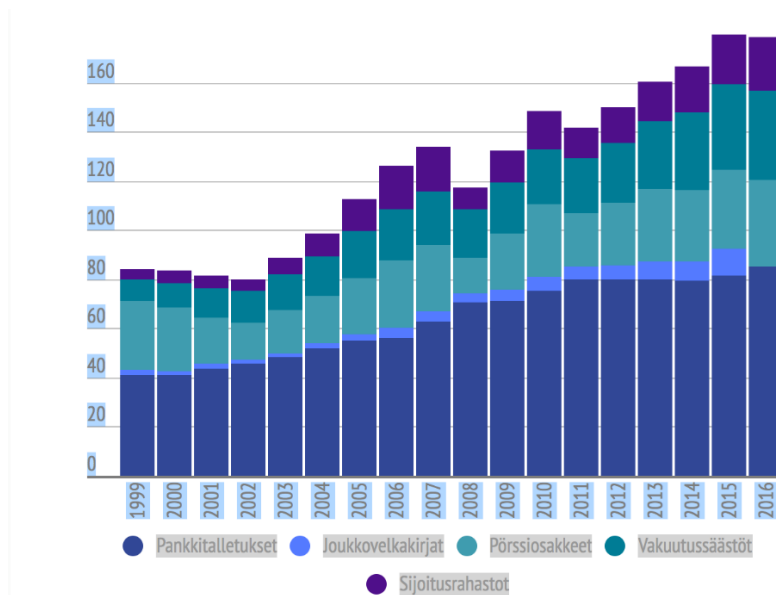
Sijoitusaika on oleellinen tekijä sijoituskohteiden suunnittelussa. Mitä pidempi sijoitusaika, sitä enemmän on suositeltavaa ottaa riskiä. Alle vuoden sijoituksiin ei kannata osakeriskiä ottaa. Osakkeita voi harkita sijoituskohteena, kun sijoitusaika on viitisen vuotta. Sijoitusajan ollessa kymmenen vuotta tai enemmän, kannattaa sijoituskohteet painottaa osakkeisiin, jolloin tuottopotentiaali on korkeimmillaan. (Pesonen 2013, 38-39.)

Säästämistä on suositeltavaa toteuttaa eri aikajänteitä ajatellen. Yleinen suositus on tehdä säästösuunnitelma lyhyelle aikavälille, keskipitkälle aikavälille ja pitkälle aikavälille. Lyhyellä aikavälillä tarkoitetaan alle yhtä vuotta, esimerkiksi lomamatkaa varten säästämistä. Keskipitkä aikaväli on noin 3-5 vuotta, ja pitkällä aikavälillä tarkoitetaan yli seitsemää vuotta, mahdollisesti jopa koko eliniän kestäväää säästämistä. (OP.)

Sijoitusajan lisäksi tärkeimpiä kysymyksiä sijoitussuunnittelussa on oma riskinotto-kyky. Sijoittajat voidaan jakaa karkeasti kolmeen ryhmään: varovaisiin, maltillisiin ja tuottohakuihin sijoittajiin. Varovainen sijoittaja välttelee arvonnvaihtelua, mutta tällöinkin on suositeltavaa pyrkiä saamaan tuottoa sen verran, että se ei ainakaan alita inflaatiota, jolloin reaali-tuotto (eli sijoituksen tuotto, josta vähennetään inflaatio) olisi pakkasen puolella. Maltillinen sijoittaja hakee tuottoa jonkin verran, mutta välttää suuria riskejä, kun taas tuottohakuinen sijoittaja sietää hyvin sijoitusten arvonn vaihtelun. (Pesonen 2013, 40-41.)

Sijoitussuunnitelman pohjalta jaetaan sijoituskohteet erilaisiin omaisuuslajeihin suunnitelmaan sopivassa suhteessa. Tätä kutsutaan allokaatioksi. Allokaatio on merkittävin sijoitustulokseen vaikuttava tekijä. (Hämäläinen & Oksaharju 2016, 163.)

Alla olevassa Pörssisäätiön (Pörssisäätiö 2016) tekemässä kuviossa on Suomen Pankin, Tilastokeskuksen ja Finanssialan Keskusliiton lähteisiin perustuen koottu Suomen kotitalouksien rahoitusvarojen jakautuminen eri omaisuuslajeihin. Kuvioista on pääteltävissä, että suurin osa suomalaisten varoista on pankkitileillä. Pankkitalletusten jälkeen varat ovat eniten sijoitettuna pörssiosakkeisiin ja säästö-, sijoitus- ja eläkevakuutuksiin. Vuosituhannen vaihteessa varat olivat enimmäkseen pankkitalletuksissa ja osakkeissa, mutta vuosien kuluessa vakuutus- ja rahastosäästämisen suosio on ollut kasvussa.

Kuvio 3. Kotitalouksien rahoitusvarat (Pörssisäätiö 2016)

2.4 Eri elämänvaiheet

Eri elämänvaiheissa ihmisillä on erilaisia tarpeita ja mahdollisuuksia säästämiseen. Myös suhtautuminen sijoittamiseen vaihtelee sijoittajan iän perusteella. Nuoret sijoittajat ovat tyypillisesti aggressiivisia ja tuottohakuisia, kun taas iäkkäämmät sijoittajat hakevat tuottoa maltillisemmin, ja välttävät suuria riskejä. (Gitman, Joehnk & Smart 2011, 16.)

Ihmisen elämänkaari voidaan jakaa karkeasti neljään vaiheeseen: lapsuus ja nuoruus, aikuisuus, keski-ikä ja vanhuus. Lääketieteen kehittyessä ja yleisen turvallisuuden lisääntyessä voidaan odottaa eliniän pitenevän entisestään. Kussakin elämänvaiheessa taloudelliset tilanteet ja tarpeet poikkeavat toisistaan. (Havia, Lappalainen & Rinta-Loppi 2014, 241.)

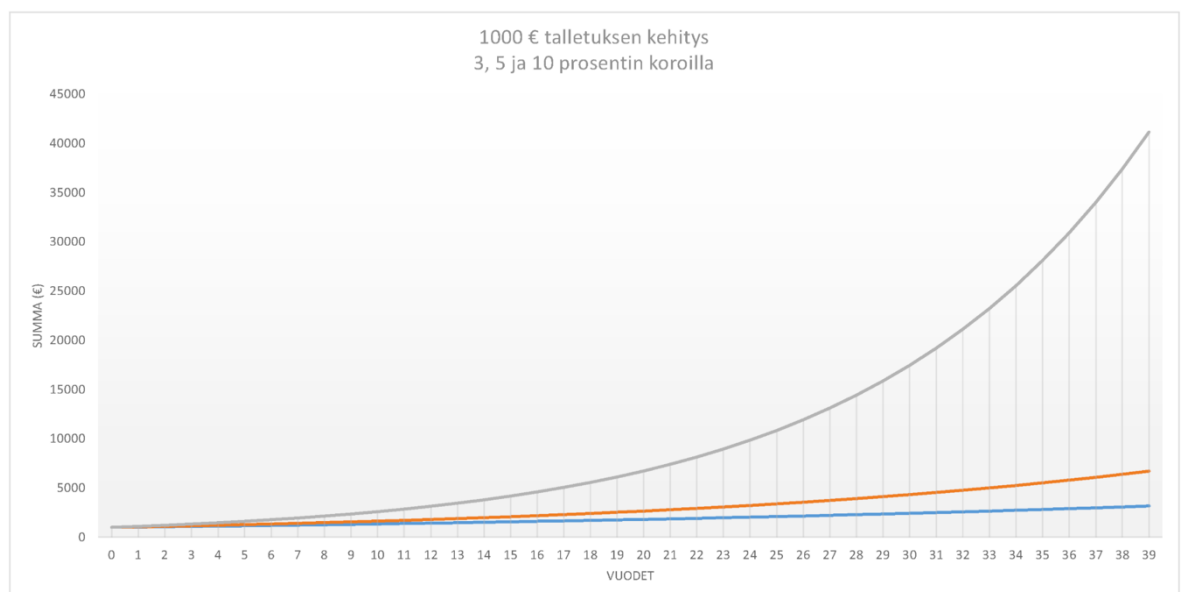
Lapset harvemmin säästävät varojaan, sillä yleensä lapsilla ei ole myöskään tuloja. Vanhemmat voivat kuitenkin säästää lapsilleen, mikä antaa lapsille hyvät lähtökohdat tulevaisuutta ajatellen. Hyvä tapa harjoitella säästämistä lapsena on säästöpossun käyttö. Sillä on helppo esittää konkreettisesti varojen kertyvän hiljalleen, kun possuun lisätään kolikko kerrallaan. Jos säästöille on tiedossa joku lapselle mieluinen hankinta, se antaa vieläkin paremman käsityksen siitä, miten säästämisestä palkitaan säästäjää itseään. (Havia, Lappalainen & Rinta-Loppi 2014, 244.)

Nuorilla aikuisilla kuluja tuppaa olemaan samassa suhteessa kuin tuloja, ellei jopa enemmän. Tällöin on myös usein ensimmäisten suurempien hankintojen aika, kuten oman asunnon tai auton hankinnan. Olisi kuitenkin arvokasta aloittaa säästäminen edes pienellä summalla, jos vain tilanne sen mahdollistaa. Pari-kolmekymppiset sijoittajat suosivat usein korkeariskisiä sijoituskohteita, esimerkiksi mieluummin kasvuosakkeita kuin arvo-osakkeita. (Havia, Lappalainen & Rinta-Loppi 2014, 246; Gitman, Joehnk & Smart 2011, 16.)

Keski-ikä lähestyessä, noin 45-60 -vuotiaana, ihmisten taloudellinen tilanne on usein selvästi tasapainoisempi. Työpaikka on vakiintunut, tulotaso on noussut ja merkittävimmät hankinnat on tehty. Tällöin iso osa varoista menee lainanlyhennyksiin. Tässä iässä säästäminen on kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, sillä tulotaso on ylimmillään. Jos säästämisen on jo aloittanut nuorena, se ei tuota ongelmia, ja säästämistä voi entisestään lisätä tulojen noustessa. Säästämisellä saadaan taloudellista turvaa eläkepäiville, jolloin tulotaso alenee tuntuvasti. Tässä elämänvaiheessa riskinottohalukkuus usein vähenee, ja haetaan turvaa pääomalle esimerkiksi hajauttamalla varoja osittain korkosijoituksiin. (Havia, Lappalainen & Rinta-Loppi 2014, 247; Gitman, Joehnk & Smart 2011, 16.)

Eläkeiässä pääsääntöisesti tulot laskevat roimasti. Kulut sen sijaan voivat hyvinkin nousta, kun on aikaa toteuttaa esimerkiksi matkahaaveita. Myös mahdollinen terveydentilan heikkeneminen saattaa aiheuttaa kalliita sairaala- ja lääkekuluja. Tämä johtaa siihen, että kerrytettyjä säästöjä on aika alkaa lunastaa käytettäväksi. Tällöin voi kiittää itseään siitä, kun on nuorena aloittanut säästämisen. Niillä säästöillä voi paikata alenevaa tulotasoa vuosien ajan. Säästöjä on saattanut kertyä niinkin paljon, että niitä ei itse tule kokonaisuudessaan kuluttamaan, jolloin on aika alkaa suunnitella tulevaa perintöä, esimerkiksi testamentin laatimisen tiimoilta. Pääoman arvon säilyminen on usein eläkeläissijoittajan ykkösprioriteetti, jolloin riskiä alennetaan sijoituskohteiden valinnassa jo tuntuvasti. (Gitman, Joehnk & Smart 2011, 16.)

Yllä mainittu yleistys on hyvä esimerkki, miten säästökohteiden riskiin yleensä kannattaa suhtautua. Nuorella säästäjällä on kymmeniä vuosia aikaa kerryttää varallisuutta, jonka aikana markkinoilla ehtii tapahtua nousuja ja laskuja, mutta pitkä säästöaika tasaa markkinariskiä. Säästöajan ollessa pitkä, pääsee säästäjä nauttimaan niin sanotusta korkoa korolle -ilmiöstä, jossa sijoitukset kerryttävät korkoa sekä sijoitetulle pääomalle että aiemmin kertyneille tuotoille. Alla olevassa kuviossa (Financer.com 2017) havainnollistetaan korkoa korolle -ilmiötä erilaisten tuotto prosenttien avulla. (Pesonen 2013, 19-20.)

Kuvio 4. 1000 euron talletuksen kehitys 3, 5 ja 10 prosentin korolla (Financer.com 2017)

3 Säästökohteet

Säästäjälle on tarjolla useita kohteita, joissa kussakin on omat etunsa ja ehtonsa. Tilisäästämiseen on tarjolla säästötilejä ja määräaikaistalletuksia sekä ensiasunnon ostajalle ASP-tili. Tuottoa tavoittelevan säästäjän on mahdollista alkaa säästää esimerkiksi rahastoihin, säästö- sijoitus- tai eläkevakuutuksiin tai osakkeisiin. Tässä kappaleessa tutustutaan yleisimpiin säästökohteisiin.

3.1 Säästötilit ja määräaikaistalletukset

Pankit tarjoavat tavallisten käyttötilien lisäksi säästämiseen tarkoitettuja tilejä, joihin yleensä sisältyy nostamiseen liittyviä rajoituksia. Pankit voivat rajoittaa esimerkiksi tililtä nostettavia enimmäismääriä euroissa tai kuinka monta kertaa vuoden aikana säästötililtä voi tehdä nostoja. Mikäli nämä nostorajoitukset ylittyvät, pankki voi periä asiakkaalta nostopalkkioita. (Finanssivalvonta 2015a.)

Säästötili voi olla jatkuva tai määräaikainen. Jatkuvalle säästötilille voi säästää varoja omaan tahtiin, ja sille voi tehdä esimerkiksi kuukausittaisen säästösopimuksen. Määräaikainen tili on suljettu sovituksi määräajaksi, minkä aikana tililtä ei voi yleensä tehdä nostoja, eikä sinne voi siirtää enempää varoja. Määräaikaisen tilin varat saa käyttöön eräpäivänä talletuskorkoineen. Määräaikaistalletuksen korko on yleensä sitä korkeampi, mitä pidemmälle ajalle varat sidotaan. (Finanssivalvonta 2015a.)

Tilisäästäminen on riskeiltään vähäistä. Suomalaisissa pankeissa tilivarat on suojattu sataantuhanteen euroon asti talletussuojarahastolla. Mikäli pankki olisi maksukyvytön, talletussuojarahasto turvaisi asiakkaan tileillä olevat varat sataantuhanteen euroon asti pankkia kohden. Näin ollen suuremmankin summan voi turvata talletussuojalla tallettamalla varoja eri pankkeihin. (Finanssivalvonta 2015a; Pesonen 2013, 80.)

Tilisäästämisen kannattavuutta laskiessa tulee ottaa huomioon inflaatoriski, eli rahan ostovoiman heikkenemisen riski. Tilistä tulisi saada korkotuottoa verojen jälkeen vähintään inflaation verran, jotta rahan arvo edes säilyisi. Yleensä tilisäästämistä suositellaankin pääasiassa lyhytaikaiseen säästämiseen, jolloin vältetään pääoman arvon aleneminen. (Finanssivalvonta 2015a; Pesonen 2013, 19, 79; Danske Bank 2017.)

3.2 ASP-tili

ASP-tili on tarkoitettu ensiasunnon ostoa varten säästämiseen. Säästämisen voi aloittaa aikaisintaan 15-vuotiaana ja viimeistään 39-vuotiaana. Kun tilille on saanut kerrytettyä 10 prosenttia ensiasunnon kauppahinnasta, pankki myöntää loput kauppahinnasta ASP-lainana. ASP-tilillä ei ole enimmäissäästöaikaa, mutta säästämistä tulee toteuttaa vähintään kahdeksan kalenterivuosineljänneksen eli noin kahden vuoden ajan. (OP 2017.)

Pankit maksavat ASP-tilille laissa säädettyä yhden prosentin korkoa. Tämän lisäksi ASP-tilille maksetaan pankista riippuen lisäkorkoa 2-4 prosenttia. Lisäkorko maksetaan silloin, kun ASP-tilille on säästetty säästötavoite täyteen ja ensiasunnon asuntokauppa toteutuu. ASP-tilille maksettavaa tilikorkoa tai lisäkorkoa ei katsota veronalaiseksi tuloksi, eikä niistä peritä lähdeveroa. (Finanssivalvonta 2015b.)

ASP-tililtä ei ole mahdollista nostaa varoja säästöaikana. Mikäli ASP-tilin varoja nostaa kesken säästöajan, ASP-sopimus purkautuu, eikä lisäkorkoa makseta. (Finanssivalvonta 2015b.)

Jotta ASP-säästämisen ehdot täyttyvät, tulee ASP-tilille säästää vähintään 150 euroa kahdeksana kalenterivuosineljänneksenä. Maksimissaan tilille voi säästää 3000 euroa kalenterivuosineljänneksen aikana. ASP-tili on joustava säästökohde, ja tarvittaessa säästämisestä voi pitää taukoa, sillä talletusten ei tarvitse tapahtua peräkkäisinä vuosineljänneksinä. (Valtiokonttori 2016a.)

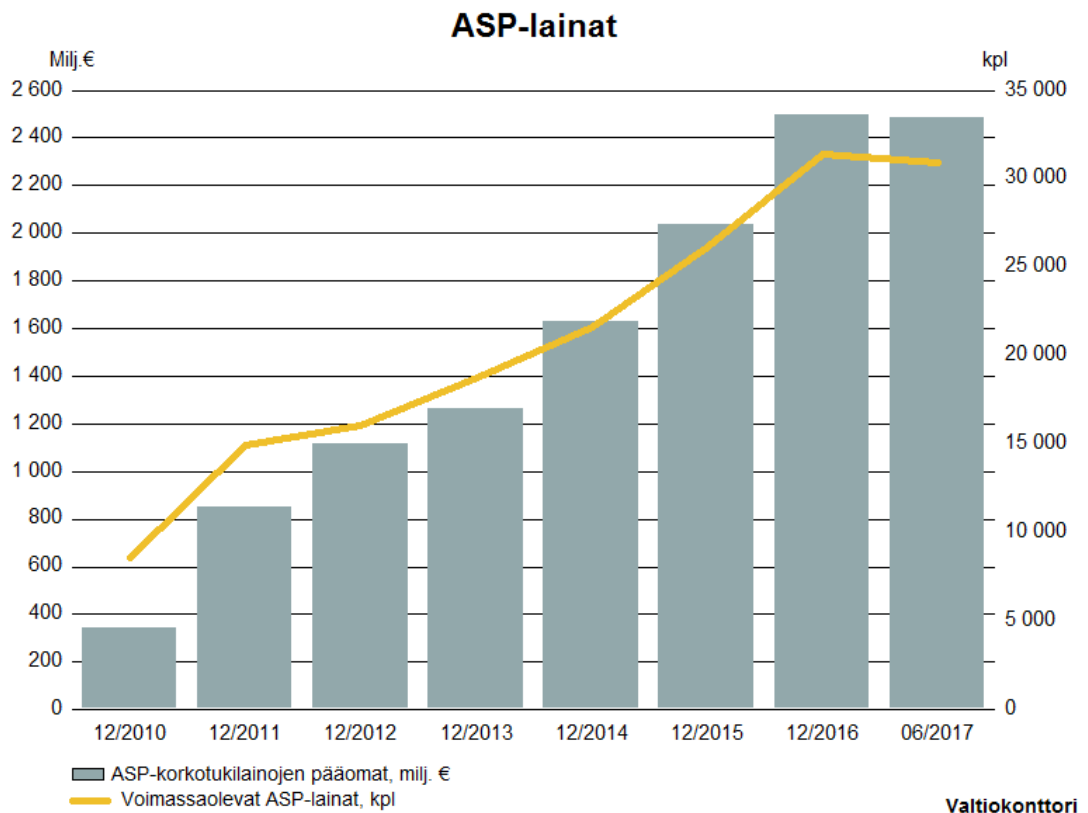
ASP-tilille voi aloittaa säästämisen jo alaikäisenä, aikaisintaan 15-vuotiaana. Alle 18-vuotiaana ASP-tilille säästettävien varojen on kuitenkin oltava omalla työllä ansaittuja. Omalla työllä ansaituksi varoiksi katsotaan tulot palkkatyöstä, stipendirahat koulusta sekä viikko- ja kuukausirahat vanhemmilta, kun viikko- ja kuukausirahat on maksettu alaikäisen palkkatilille, ja rahojen saamiseksi on tehty töitä kotona. Pankin velvollisuus on huolehtia, että alaikäinen ASP-säästäjä toimittaa kerran vuodessa kirjallisen selvityksen ASP-tilille säästetyistä varoista. Pankin tulee säilyttää selvitykset mahdollisia tarkistuksia varten. (OP 2017a; Valtiokonttori 2016b.)

Kun säästäjä on saanut ASP-säästöosuuden täytettyä, pankki myöntää asuntolainaa 90 prosenttia asunnon kauppahinnasta tai omakotirakentajan kustannusarviosta. Ehtona lainalle on, että asunto tulee omaan asuinkäyttöön. Pankin myöntämä asuntolaina on ASP-korkotukilaina sekä mahdollinen lisälaina, mikäli ASP-korkotukilainaa ei voida myöntää kattamaan 90 prosenttia kauppahinnasta. (Valtiokonttori 2016a.)

Valtionkonttori maksaa ASP-lainalle korkotukea kymmenen vuoden ajan lainan nostamisesta. Mikäli lainan korko nousee yli 3,8 prosentin, valtio maksaa 70 prosenttia sen yllävästä osasta. Valtio maksaa korkotuen suoraan lainan myöntäneelle pankille. (Valtiokonttori 2012.)

ASP-korkotukilainalle on asetettu aluekohtaisia enimmäismääriä. Helsingissä korkotukilainaa voidaan myöntää enintään 180 000 euroa, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa 145 000 euroa, ja muualla Suomessa 115 000 euroa. (OP 2017a.)

Alla olevassa Valtiokonttorin (Valtiokonttori 2017) kuviossa on nähtävissä, miten ASP-lainojen määrä on kasvanut 2010-luvulla. Tästä voidaan päätellä, että ASP-säästämisen suosio on ollut kasvussa.

Kuvio 5. ASP-lainat. (Valtiokonttori 2017)

3.3 Sijoitusrahastot

Rahastojen avulla piensijoittaja pääsee mukaan ammattilaisen hallinnoimaan sijoitussalkkuun. Rahasto hoitaa säästäjän puolesta sijoitusten hallinnoinnin ja hajauttamisen. Sijoitusrahaston salkku voi muodostua osakkeista, korkoinstrumenteista ja muista arvopapereista. Rahaston hajautus tapahtuu rahastoyhtiön asettamien rahaston sääntöjen mukaisesti eri sijoituskohteisiin. (Pesonen 2013, 116; Puttonen & Repo 2011, 30.)

Yksinkertaistaen sijoitusrahasto tarkoittaa sitä, että säästäjien ja sijoittajien varoja kerätään yhteen pottiin, mistä niitä sijoitetaan eri arvopapereihin, jotka muodostavat rahaston. Rahasto jakautuu saman suuruisiin rahasto-osuuksiin, joita rahastoon sijoittaneet henkilöt, yritykset ja muut tahot omistavat siinä suhteessa, minkä verran varoja ovat rahastoon sijoittaneet. Rahaston koko vaihtelee sisään ja ulos virtaavien sijoitusvarojen mukaisesti. Sen pääoman arvo myös vaihtelee rahaston sijoituskohteiden arvonkehityksen mukaan. (Pesonen 2013, 116; Puttonen & Repo 2011, 30.)

Maailman ensimmäisenä sijoitusrahastona pidetään vuonna 1924 perustettua yhdysvaltalaisista Massachusetts Investor Trust -rahastoa. Maailman ensimmäinen indeksirahasto perustettiin niin ikään Amerikassa vuonna 1976. Se tunnettiin tuolloin nimellä First Index Investment Trust, mutta sittemmin nimi on vaihtunut Vanguard 500 Index Fund -rahastoksi, joka on nykyään yksi maailman suurimmista sijoitusrahastoista. (Pesonen 2013, 117.)

Suomessa rahastotoiminta alkoi vuonna 1987 uuden sijoitusrahastolain myötä. Suosio oli vaisua 1990-luvun puoliväliin asti, minkä jälkeen suosio on kasvanut voimakkaasti. Tätä nykyä Suomessa toimii 30 rahastoyhtiötä. Suomalaisia sijoitusrahastoja oli huhtikuun 2017 lopussa 466 kappaletta. Noin 28 prosentilla 15–79 -vuotiaista suomalaisista on rahastosijoituksia. (Finanssiala 2017; Pesonen 2013, 117.)

Rahastoista on saatavilla tietoa paljon, helposti ja ilmaiseksi. Tämän vuoksi niiden tuotto- ja riskilukuja on helppo vertailla keskenään. Rahaston avaintietoesitteestä selviää rahaston sijoituspolitiikka, riskiluokka, historiallinen tuotto sekä rahaston palkkiot. Sijoituspolitiikka tarkoittaa rahaston sijoittamisen strategiaa, ja siitä selviää esimerkiksi sijoittaako rahasto osake- vai korkomarkkinoille vai molemmille ja miten sijoitukset hajautetaan maantieteellisesti. Avaintietoesitteeseen onkin kannattavaa tutustua ennen sijoituspäätöksen tekemistä. (Pesonen 2013, 119; Puttonen & Repo 2011, 31.)

Sijoitusrahastoissa tarjolla on yleensä sekä kasvu- että tuotto-osuuksia. Kasvuosuus keryyttää varoja rahastoon, mikä on yleensä tuottavaa pitkällä aikavälillä, kun taas tuotto-

osuuksien omistajille maksetaan vuosittain tuottoa rahastosta tilille, jolloin rahasto-osuuden arvo alenee. Tuotto-osuuden maksua voi verrata osakkeen omistajille maksettaviin osinkoihin. Mitään merkittävää lisäarvoa tuotto-osuuden maksamisella ei ole sijoittajalle, sillä yhtä hyvin hän voisi itse tehdä rahastosta lunastuksen, jolloin lopputulema olisi sama. (Pesonen 2013, 119; Puttonen & Repo 2011, 33.)

Rahastoyhtiöiden liiketoiminta perustuu palkkioihin, mitä sijoittavat maksavat rahastojen hallinnoinnista, rahastoon sijoittamisesta eli rahaston merkitsemisestä sekä rahastosta varojen nostamisesta eli lunastuksesta. Hallinnointipalkkiot rahastoyhtiö vähentää suoraan rahasto-osuuden arvosta. Rahastoyhtiöiden ja rahastojen palkkioiden välillä voi olla suuriakin eroja, joten niitä kannattaa vertailla rahastoesitteistä. (Puttonen & Repo 2011, 56-57; Morningstar 2009.)

3.3.1 Korkorahastot

Korkorahastot jakautuvat lyhyen koron rahastoihin ja pitkän koron rahastoihin sekä niiden välimuotoon, keskipitkän koron rahastoihin. Korkorahastot ovat riskiltään osake- ja yhdistelmärahastoja alhaisempia. Alhaisemman riskin myötä myös tuotto-odotus on alhaisempi korkorahastoissa. (Puttonen & Repo 2011, 34.)

Lyhyen koron rahasto on ikään kuin vastine pankkitilille. Rahastot sijoittavat varoja korkoinstrumentteihin, joiden laina-aika on alle vuoden. Korkoinstrumenttien liikkeeseen laskijoita ovat esimerkiksi pankit, valtiot ja yritykset. Tyypillisesti lyhyen koron rahaston tavoite on tuottaa enemmän kuin kolmen kuukauden euribor-korko. Alhaisen tuotto-odotuksen myötä myös rahaston riski on hyvin alhainen. (Puttonen & Repo 2011, 34.)

Pitkän koron rahastoissa sijoitukset ohjataan joukkovelkakirjalainoihin. Pitkän koron rahastoissa on korkoriski sekä liikkeeseenlaskijariski. Korkoriskillä tarkoitetaan, että pitkien korkojen noustessa, joukkovelkakirjalainojen arvo laskee. Tämä johtuu siitä, että joukkovelkakirjalainasta maksettava kuponkikorko on tällöin alhaisempi kuin uusissa vastaavissa joukkovelkakirjalainoissa, joissa korkojen nousu on otettu huomioon kuponkikoron hinnoittelussa. Laina-aika onkin merkittävä tekijä korkoriskin arvioinnissa. (Puttonen & Repo 2011; Benz, Di Teresa & Kinneil 2003, 131.)

Korkorahastoihin sijoitettaessa on tärkeää myös ymmärtää liikkeeseenlaskija- eli luottoriski. Liikkeeseenlaskija ei pahimmassa tapauksessa pysty maksamaan varoja takaisin sijoittajalle. Liikkeeseenlaskijoilla on tietty luottokelpoisuusluokitus, mikä vaikuttaa makset-

tavan koron suuruuteen – mitä heikompi luottokelpoisuusluokitus, sitä enemmän maksetaan korkoa sijoittajalle. Tyypillisesti luottoriski jaetaan kahteen luokkaan, Investment Grade ja High Yield, joista High Yield -arvopapereissa on suurempi riski. (Nordnet 2017; Benz, Di Teresa & Kinnel 2003, 132-133.)

3.3.2 Osakerahastot

Osakerahastot sijoittavan nimensä mukaisesti rahaston varat osakemarkkinoille. Tämä mahdollistaa sen, että piensijoittajakin pääsee nauttimaan osakemarkkinoiden tuotoista. Osakerahastojen avulla saa myös tehokkaasti hajautettua osakesijoitukset maantieteellisesti ja toimialoittain. Osakemarkkinoilla riskit ovat tyypillisesti korkomarkkinoita suurempia, ja sijoittajan on tärkeää ymmärtää arvovaihteluriski, vaikka hänen ei yksittäisten yritysten tulospäätelmiin ja lukuihin tarvitsekaan perehtyä. (Pesonen 2013, 143-144; Kullas & Myllyoja 2014, 84.)

Osakesijoitusrahastoja on tapana jaotella monin eri tavoin. Jaottelua tapahtuu esimerkiksi maantieteellisesti ja yhtiöiden koon tai toimialan mukaan. Osakerahastoja on tarjolla esimerkiksi Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja Amerikan osakemarkkinoille sekä kehittyville markkinoille kuten Venäjälle, Aasiaan ja Latinalaiseen Amerikkaan. Rahastoyhtiöiden tarjontaan kuuluu myös tyypillisesti maailmanlaajuisesti sijoittavia osakerahastoja. (Pesonen 2013, 144; Puttonen & Repo 2011, 66.)

Osakerahastojen tavoite on hyvin usein ylittää tietty vertailuindeksi, esimerkiksi vastaavan alueen osakeindeksi, mille rahasto sijoittaa varansa. Suomalaisiin osakkeisiin sijoittavaa rahastoa voidaan esimerkiksi verrata OMX Helsinki Cap -portfoliotuottoindeksiin, joka kuvaa Suomen osakemarkkinoiden kurssien kehitystä osingot mukaan lukien. Eurooppalaisiin osakkeisiin sijoittavan rahaston tavoite voi vastaavasti olla ylittää esimerkiksi Euro STOXX 50 -vertailuindeksi. (Pesonen 2013, 146; Puttonen & Repo 2011, 68.)

3.3.3 Indeksirahastot

Osakerahastoissa kuluja kannalta merkittävää on se, onko salkunhoito aktiivista vai passiivista. Passiivisella salkunhoidolla tarkoitetaan sitä, että sen jälkeen, kun osakkeet on valittu ja ostettu salkkuun, ei salkun sisältöön tehdä aktiivisesti muutoksia. Mikäli osakkeiden hajautus tehdään markkina-arvojen suhteessa, jolloin salkun sisältö vastaa markkinoita keskimäärin, puhutaan indeksoinnista. Tällöin tavoitteena on saada riskiä vastaava tuotto, eli niin sanottu markkinatuotto. (Puttonen & Repo 2011.)

Indeksirahastoissa varat sijoitetaan samassa suhteessa rahastoyhtiön valitseman indeksin kanssa, esimerkiksi Euro STOXX 50 -indeksin sisällön mukaisesti. Salkunhoitaja tarkistaa muutaman kerran vuodessa indeksin sisältöä ja painoa ja muuttaa indeksirahaston sisältöä sitä vastaavaksi. Indeksirahasto seuraa indeksiä mahdollisimman tarkasti, mutta sen hoidosta aiheutuu kuitenkin kaupankäyntikuluja, joten täsmällisesti sen tuotto ei vastaa indeksiä. (Pesonen 2013, 148-149.)

Indeksirahastot ovat suosittuja vaihtoehtoja säästämisessä ja sijoittamisessa. Aktiivisesti hallinnoituja rahastoja alhaisemmat hallinnointipalkkiot on merkittävä etu. Lisäksi sijoittaja ei ota riskiä salkunhoitajan valinnoista, eikä sillä ole merkitystä, vaikka salkunhoitaja vaihtuisikin, toisin kuin aktiivisesti hoidetussa rahastossa voi olla. Tuotostakaan indeksirahastoihin sijoittajat eivät ole joutuneet tinkimään, sillä indeksirahastot ovat pitkällä aikavälillä tuottaneet keskimäärin paremmin kuin aktiivisesti hallinnoidut rahastot. (Pesonen 2013, 148-149; Seligson 2017.)

3.3.4 Yhdistelmärahastot

Yhdistelmärahastoissa sijoitukset jaetaan sekä osake- että korkosijoituksiin. Tällä tavoin on helppo löytää sijoittajalle sopivanlainen hajautus ja riskitaso. Ajatuksena on, että rahastosta voidaan nostaa osakepainoa, kun osakemarkkinoiden arvioidaan olevan nousussa. Kun taas osakemarkkinoiden tilanne näyttää heikolta, voidaan rahaston varoja painottaa korkosijoituksiin, jolloin arvovaihtelu ei ole yhtä voimakasta. (Pesonen 2013, 146-147.)

Yhdistelmärahaston säännöissä määritellään, missä rajoissa osakepaino voi vaihdella rahastossa. Tämä tarkoittaa, että rahastossa on esimerkiksi asetettu yläraja osakesijoituksille 60 prosenttiin, jolloin tiedetään, että sitä enempää ei osakesijoituksia voi salkussa olla. Tällaista rajoitusta ei ole kuitenkaan välttämätöntä tehdä, jolloin salkunhoitaja voi sijoittaa vaikka kaikki varat osakemarkkinoille. Yleensä yhdistelmärahaston tuottotavoite lasketaan vastaamaan prosenttiosuuksina rahaston sijoituspolitiikkaan sopivista korko- ja osakeindekseistä. (Pesonen 2013, 146-147; Puttonen & Repo 2011, 70.)

Hyviä esimerkkejä yhdistelmärahastoista ovat pankkien tarjoamat niin sanotut säästäjän rahastot. Rahastot on jaettu eri riskiluokkiin osakepainon mukaan - mitä suuremmalla painolla rahasto sijoittaa osakkeisiin, sitä korkeamman riskin rahasto on kyseessä. Tyypillisesti nämä ovat niin sanottuja rahaston rahastoja, jotka sijoittavat varansa osake- ja korkorahastoihin, eivätkä siis suoraan osakkeisiin ja korkoinstrumentteihin. Esimerkiksi OP, Nordea & S-Pankki kaikki tarjoavat säästäjän rahastoja tällä periaatteella. (OP 2017b; Nordea 2017; S-Pankki 2017.)

3.3.5 ETF-Rahastot

ETF-rahastot ovat pörssinoteerattuja rahastoja, jotka toimivat kuin tavalliset rahastot, mutta niiden osuuksia ostetaan ja myydään pörssissä. Tämän vuoksi ETF-kauppoihin tarvitaan arvo-osuustili, kuten osakekaupankäynnissä. ETF-rahastojen kulurakenne on erilainen kuin tavallisissa rahastoissa, sillä niistä ei peritä merkintä- ja lunastuspalkkioita, vaan niistä maksetaan välityspalkkio, kuten osakekaupoista. Tämän lisäksi kuluja muodostuu arvo-osuustilin säilytyksestä. Taloustoimittaja Mika Pesonen toteaa kirjassaan ”Sijoituspokkari, säästäjästä sijoittajaksi”, että pienillä summilla ETF-rahastoihin sijoittaminen ei ole suositeltavaa kaupankäyntipalkkioiden vuoksi. Hän itse kirjoittaa, että alle tuhannen euron sijoitusta hän ei ETF-rahastoon tekisi. (Pesonen 2013, 152-154.)

Kuten osakerahastotkin, myös ETF-rahastot voidaan jakaa passiivisiin ja aktiivisiin rahastoihin. Passiivisessa ETF-rahastossa salkunhoitaja pyrkii seuraamaan tiettyä osakeindeksiä, kuten indeksirahastoissakin. Tällaista ETF-rahastoa kutsutaan indeksiosuusrahastoksi. Suurin osa pörssissä olevista ETF-rahastoista on nimenomaan indeksiosuusrahastoja. (Haavisto 2015, 2.5.)

3.3.6 Erikoissijoitusrahastot

Erikoissijoitusrahastot hajauttavat riskiä samoin kuin normaalit rahastot, eli hajauttamalla varat useisiin sijoituskohteisiin. Ne saavat kuitenkin poiketa sijoitusrahastolain rajoituksista ja sijoittaa vapaammin ottaen mahdollisesti suurempia riskejä. Ne voivat esimerkiksi sijoittaa vain muutamaan kohteeseen tietylle toimialalle tai -alueelle. Erikoissijoitusrahaston virallisesta nimestä tulee aina ilmetä, että kyseessä on erikoissijoitusrahasto (Pesonen 2013, 155.)

3.4 Vakuutussäästäminen

Suomessa on myyty henki- ja säästövakuutus tuotteita jo lähes sadan vuoden ajan. Verotaja on ollut merkittävässä roolissa koko vakuutussäästämisen historian ajan. Vakuutussäästämisen on mielletty olevan osa eläketurvajärjestelmää, minkä vuoksi säästämistä on tuettu erilaisin veroeduin. (Puttonen & Repo 2011, 163.)

Vakuutussäästämisen houkuttavuutta vähentävät kulut, joita useampien välikäsien vuoksi pääasiassa kertyy enemmän kuin esimerkiksi suoraan rahastoihin säästämisessä. Voidaan olla esimerkiksi tilanteessa, missä vakuutusmeklari myy säästövakuutus tuotteen,

mikä sisältää toisen rahastoyhtiön rahastoja. Tällöin palkkioita perisi meklari, vakuutusyhtiö sekä rahastoyhtiö. Myös veroedut ovat vuosien saatossa vähentyneet. (Puttonen & Repo 2011, 164-165.)

3.4.1 Säästö- ja sijoitusvakuutukset

Säästö- ja sijoitusvakuutukset ovat säästämisen ja sijoittamisen sopimuksia, jotka solmitaan henkivakuutusyhtiön kanssa. Säästövakuutuksessa ajatuksena on säästää säännöllisesti, esimerkiksi määrätty summa kuukausittain. Sijoitusvakuutuksessa sijoittaminen tapahtuu yleensä isommilla kertamerkinnoilla. (Finanssivalvonta 2012.)

Säästö- ja sijoitusvakuutusten tuotto voi perustua joko korkotuottoon tai sijoitustuottoon. Korkotuottoa kerryttävää vakuutusta kutsutaan laskuperustekorkoiseksi tai korkosidonnaiseksi vakuutukseksi. Korkosidonnaisessa vakuutuksessa asiakkaalle maksetaan tyypillisesti kiinteä korko tai esimerkiksi euriboriin sidottu korko sekä mahdollinen asiakashyvytys. Asiakashyvityksen maksamisesta vakuutusyhtiö tekee päätöksen vuosittain. (Finanssivalvonta 2012.)

Sijoitussidonnaisessa vakuutuksessa vakuutuksen tuotto määräytyy sijoituskohteiden tuoton mukaisesti. Yleensä sijoitukset ovat rahasto-osuuksia tai rahastokorien osuuksia. Asiakas voi vaihtaa sijoituskohteita vakuutuksen sisällä ilman veroseuraamuksia. (Finanssivalvonta 2012.)

Oleellinen huomioonotettava asia säästö- ja sijoitusvakuutuksissa on se, onko vakuutuksessa kuolemanvaraturva eli henkivakuutus. Vakuutuksenottajan kuollessa vakuutuksen voimassaollessa maksettaisiin tällöin säästöjä vastaava korvaus edunsaajille. Mikäli vakuutuksessa ei ole kuolemanvaraturvaa, jäisivät varat vakuutuksenottajan kuollessa vakuutusyhtiölle jaettaviksi hyvityksinä muille vakuutuksenottajille. (Finanssivalvonta 2012.)

Säästö- ja sijoitusvakuutukset ovat tarkoitettu pääasiassa pitkäaikaissäästämiseen. Vakuutuksen sisällä tehtäviä rahastovaihtoja ei veroteta vakuutuksen voimassa ollessa, mikä mahdollistaa tuoton kerryttämisen ilman rahastojen myynnistä perittävää luovutusvoittoveroa. Vakuutuksesta saatu tuotto verotetaan vasta kun vakuutus erääntyy tai kun vakuutuksen varat nostetaan vakuutuksesta tilille. (Finanssivalvonta 2013.)

3.4.2 Eläkevakuutus

Eläkevakuutus on nimensä mukaisesti säästämistä eläkepäiviä varten. Eläkevakuutuksessa tuotto määräytyy samalla tavalla kuin sijoitus- ja säästövakuutuksissakin, eli se voi olla sijoitus- tai korkosidonnainen. (Finanssivalvonta 2017.)

Eläkevakuutuksesta eläkettä voi alkaa nostaa 63-68 vuoden iässä, jos on aloittanut säästämisen ennen vuotta 2013. Sen jälkeen tehdystä eläkevakuutuksesta voi nostamisen aloittaa 68-70 -vuotiaana syntymävuodesta riippuen. (Veronmaksajain Keskusliitto 2016.)

Säästövaiheessa verottaja tukee eläkevakuutukseen säästäjää. Maksimivähennyksen saa, kun on säästänyt eläkevakuutukseen 5000 euroa vuoden aikana, mikä on vähennettävissä vuoden pääomatuloista. Mikäli säästäjällä ei ole sen vertaa pääomatuloja, voi 30 prosenttia vähentämättä jääneestä määrästä vähentää alijäämähyvityksenä ansiotulon verosta. Myöhemmin eläkevakuutuksesta nostettava eläke on kuitenkin veronalaista tuloa kokonaisuudessaan, ei ainoastaan siitä saatu sijoitustuotto. Maksettava vero voi olla ansio- tai pääomatulona verotettavaa riippuen siitä, milloin eläkevakuutus on tehty ja milloin sinne on varoja säästetty. Ennen 6.5.2004 otetusta eläkevakuutuksesta ansiotulona verotetaan se osa tuottoineen, mikä on sijoitettu eläkevakuutukseen ennen vuotta 2006. Tämän jälkeen tehdyt vakuutusmaksut verotetaan pääomatulona. 5.5.2004 jälkeen tehdyt eläkevakuutukset ovat kokonaisuudessaan pääomatulona verotettavia. (Veronmaksajain keskusliitto 2016.)

Eläkevakuutus on pitkäaikainen ja sitova sopimus. Vain poikkeustapauksissa on mahdollista irtisanoa eläkevakuutus ennen sovittua aikaa. Varat voi nostaa eläkevakuutuksesta sovittua aiemmin esimerkiksi avioerotilanteessa, puolison kuoleman johdosta tai pitkäaikaisen työttömyyden tai työkyvyttömyyden vuoksi. (Finanssivalvonta 2017.)

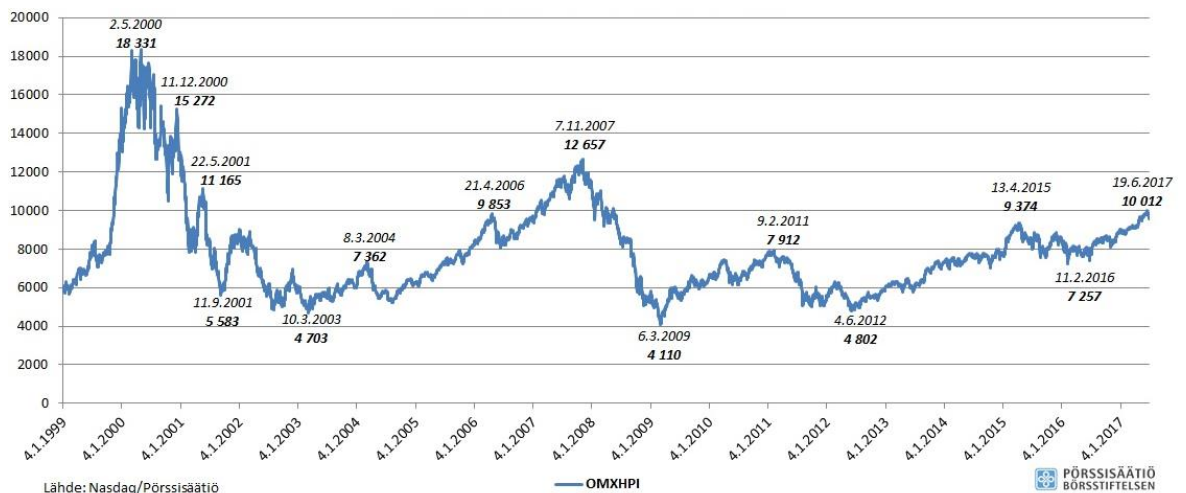
3.5 Osakkeet

Osake tarkoittaa osuutta osakeyhtiöstä. Kun sijoittaa varojaan pörssiyhtiön osakkeisiin, tulee sijoittajasta yrityksen omistaja. Osakeyhtiö maksaa yleensä voitostaan omistajille tuottoa osinkoina, ja voittoa tekevän yrityksen osakkeiden arvo tyypillisesti nousee. Tähän perustuu osakesijoittamisen tuotonsaanti. Osakeomistus antaa lisäksi mahdollisuuden vaikuttaa yritykseen, sillä osakeomistajalla on oikeus osallistua yrityksen yhtiökokouksiin. (Pesonen 2013, 88.)

Suomessa osakesijoittaminen on melko suuressa suosiossa. Noin 800 000 suomalaisella yksityishenkilöllä on osakkeita. Tyypillisimmillään suomalainen osakesijoittaja omistaa kolmen yhtiön osakkeita ja saa viisisataa euroa vuodessa osinkotuloa. (Pörssisäätiö 2017, 3.)

Osakkeen hinta määräytyy pörssissä sijoittajien tekemien myynti- ja ostotarjousten perusteella. Kun yritykseltä tulee huonoja uutisia, sijoittajat haluavat hanakammin myydä osakkeita pois, jolloin myyntitarjouksia alennetaan. Samoin ostajat alentavat tarjouksiaan, mikä johtaa osakkeen hinnan laskuun. Kun myynti- ja ostotarjousten hinnat kohtaavat, syntyy osakekauppa. (Pesonen 2013, 89.)

Osakesijoittaminen on tutkitusti eri sijoittamisen muodoista tuottavin. Osakemarkkinoilla riskit ovat verrattain suuria, mutta ne riippuvat paljon siitä, miten moneen yhtiöön ja toimialaan sijoittaja on osakesijoituksiaan hajauttanut ja miten pitkällä aikavälillä hän on toteuttanut sijoittamista. On harvinaista, että menettäisi kokonaan sijoittamaansa pääomaa, mutta sekin on mahdollista, jos yritys menee konkurssiin. (Kullas & Myllyoja 2014, 103.)

Kuvio 6. Nasdaq Helsinki –yleisindeksin kehitys (Pörssisäätiö 2017)

Osakesijoittamisessa puhutaan markkinariskistä, yritysriskistä, valuuttakurssiriskistä ja maariskistä. Markkinariskillä tarkoitetaan markkinatilanteen vaikutusta pörssiosakkeisiin, ja ainoa tapa välttää markkinariskiä on olla sijoittamatta osakkeisiin. Yritysrisi taas kuvaa yhden yrityksen riskiä, mistä edellä mainittu konkurssiriski on sijoittajalle kaikkein pahin. Yksittäisen osakkeen riskiä vähentäviä tekijöitä ovat tasainen tuloskasvu, kestävä kilpailukyky, liiketoiminnan ennustettavuus sekä matala velkaantuneisuus. (Pesonen 2013, 90-91.)

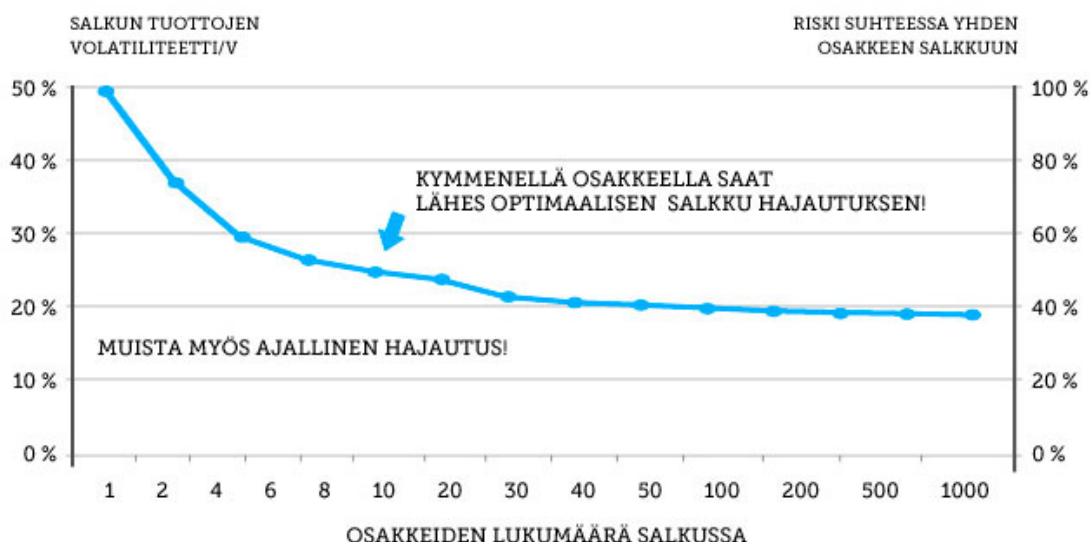
Euroalueen ulkopuolelle sijoittaessa on tärkeää ottaa huomioon valuuttakurssiriski. Mikäli sijoittaa ulkomaisen yhtiön osakkeeseen, ja osakekurssi pysyy ennallaan, mutta kyseisen maan valuuttakurssi vahvistuu suhteessa euroon, vahvistaa se myös sijoituksen arvoa. Valuutan vahvistuminen voi kuitenkin johtaa vientiyhtiöiden viennin alentumiseen, mikä voi laskea osakkeen arvoa. Valuuttakurssin vaikutukset kumoavatkin usein toisiaan. Myös ulkomailla tapahtuvat luonnonilmiöt ja esimerkiksi merkittävät poliittiset muutokset vaikuttavat pörssikursseihin. Tätä kutsutaan maariskiksi. (Pesonen 2013, 92-93.)

Pörssikurssien arvonvaihtelua eli volatilitteettia mitataan keskihajonnan kaavalla. Siinä lasketaan tuoton hajonnan suuruutta sen keskiarvosta. Mitä suurempi volatilitteetti, sitä todennäköisemmin kurssille voi tapahtua suuria muutoksia ylä- tai alasuuntaan, mikä siis tarkoittaa suurempaa tuotto-odotusta, mutta myös suurempaa riskiä. (Saario 1999, 46.)

Jotta osakekaupankäynti on mahdollista, tarvitsee sijoittaja arvo-osuustilin, jossa osakkeita säilytetään sähköisesti. Arvo-osuustilin voi avata pankissa, pankkiiriliikkeessä tai arvopaperikeskuksessa. Palveluntarjoajat perivät erilaisia kuluja arvo-osuustilin säilytyksestä, sekä kaupankäynnistä. Tämän vuoksi on hyvä vertailla kustannuksia yhtiöiden välillä ennen kuin avaa arvo-osuustiliä. (Pörssisäätiö 2017, 6.)

Riskien pienentämiseksi on suositeltavaa hajauttaa sijoituksia useamman yhtiön osakkeisiin. Pörssisäätiön (Pörssisäätiö 2017, 15) julkaisemassa osakeoppaassa suositellaan sijoittajalle salkkuun 5-10 eri yhtiön osaketta eri toimialoilta, mikä pienentää salkun arvonvaihtelua huomattavasti. Ajallisesti hajauttamalla eli tekemällä sijoituksia eri ajankohtina, vähennetään markkinariskiä, eli sitä että ostettaisiin osakkeita juuri kurssien ollessa huipulla. Pörssissä nousuvaiheet ovat historiallisesti olleet laskuvaiheita pidempiä, ja laskuvaihe harvoin kestää yli kolmea vuotta (Saario 1999, 44). Pitkä sijoitusaika vähentää huomattavasti riskejä, ja onkin suositeltavaa sijoittaa osakkeisiin vain, kun aikoo sijoittaa pitkäaikaisesti. (Pesonen 2013, 92)

Kuvio 7. Hajauttaminen useisiin osakkeisiin pienentää salkun riskiä (Pörssisäätiö)

3.5.1 Kasvu- ja arvo-osakkeet

Osakkeet voidaan luokitella yksinkertaistettusti kasvu- ja arvo-osakkeisiin. Kasvuosakkeella tarkoitetaan yhtiötä, minkä liikevaihto kasvaa nopeasti ja yhtiö pyrkii myös panostamaan merkittävästi kasvuun. Tällöin osingonmaksu on yleensä vähäistä tai sitä ei makseta ollenkaan, vaan yhtiö panostaa voittojensa käytön liiketoiminnan kasvattamiseen. Sen sijaan osakekursseilta odotetaan suurta nousua, ja näin ollen sijoittajat voivat saada tuottoa erityisesti osakkeen arvonnoususta. Arvonvaihtelu on kuitenkin tyypillisesti voimakasta eli kurssinousujen ohella myös laskut voivat olla hyvin suuria. (Pörssisäätiö 2017, 17.)

Arvo-osakkeet ovat arvonnaihtelultaan kasvuosakkeita vakaampia sijoituskohteista. Kurssinousut eivät ole yhtä tuntuvia, mutta sama pätee kurssilaskuihin. Arvo-osakkeissa sijoittaja hakee tuottoa osingoista, mitä tällaiset yhtiöt usein maksavat hyvin. Arvo-osakkeiksi luetaan usein öljy- sähkö- ja rahoitusalan, sekä metsä- ja metalliyhtiöiden yritysten osakkeita. Arvosijoittaminen on ollut muita sijoitustyyplejä tuottavampaa pitkällä aikavälillä vuosikymmenten saatossa. Lyhyemmällä aikavälillä vertailuun vaikuttaa merkittävästi sen hetken taloustilanne. Taantuma-aikana arvo-osakkeet ovat tuottaneet paremmin, kun taas nousukaudella kasvuosakkeet ovat olleet kannattavampia. (Pörssisäätiö 2017, 18; Investopedia 2015.)

Painottamalla osakesijoitukset joko arvo- tai kasvuosakkeisiin, voidaan tehdä yksinkertainen sijoitusstrategia. Tällöin voidaan puhua arvosijoittajasta ja kasvuhakuisesta sijoittajasta. Arvosijoittaja sijoittaa suurten yhtiöiden osakkeisiin, jotka ovat tehneet voittoa ja maksaneet osinkoa viimeisen 10 vuoden ajan. Kasvuhakuinen sijoittaja sijoittaa pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, jotka toimivat kasvavalla toimialalla ja joiden liikevaihdon kasvu on vahvaa. Alla olevassa Pörssisäätiön tekemässä taulukossa on kuvattu arvosijoittajan ja kasvuhakuisen sijoittajan merkittävimpiä eroja.

Taulukko 1. Arvosijoittaja ja kasvusijoittaja (Pörssisäätiö 2017, 18)

Arvosijoittaja	Kasvuhakuinen sijoittaja
Arvoyhtiöt: suuret ja tunnetut yhtiöt, jotka tuottavat vakaasti	Kasvuyhtiöt: pienet ja keskisuuret yhtiöt
Valitse yhtiöitä, joilla on vahva tase: korkea vakavaraisuus ja likviditeetti	Valitse yhtiöitä, joiden liikevaihdon kasvu on voimakasta
Valitsemillasi yhtiöillä tulee olla vahva tuloshistoria: tehnyt voittoa viimeiset 10 vuotta	Salkkuun valittujen yhtiöiden P/E- ja P/S – luvut voivat olla korkeita, kunhan kasvu on ollut hyvää viimeisten vuosien aikana
Yhtiöillä tulee olla hyvä osingonjakohistoria: jakanut osinkoja viimeiset 10 vuotta	Etsi yhtiöitä, joiden toimialat ovat "kuumia" juuri nyt ja joiden tuotteilla on korkea tulevaisuuden menestyspotentiaali
Kohtuullinen P/E – luku, alempi kuin markkinoilla keskimäärin (Helsingin Pörssi ka ~18)	Luotettavat yhtiön taustahenkilöt: he ovat yrityksen tulevaisuuden menestyksen avain

Toinen suosittu tapa jakaa osakkeita on verrata markkinoiden suhdannevaihtelujen vaikutusta yritysten kehitykseen. Tällöin puhutaan syklisistä ja defensiivisistä osakkeista. Syklisen osakkeen arvo vaihtelee voimakkaasti suhdanteiden mukaisesti eli on niin sanotusti riippuvainen suhdanteista. Defensiiviset osakkeet taas reagoivat keskimääräistä vähemmän markkinoilla tapahtuviin muutoksiin. Osakkeen syklisyyttä mitataan beta-kertoimella, mikä mittaa sitä, miten osakkeen kokonaistuotto on riippuvainen markkinoiden keskimääräisestä tuotosta. Esimerkiksi suomalaisia yhtiöitä verrataan Helsingin pörssin portfolioindeksiin muutoksiin. Jos osakkeen beta on korkea, esimerkiksi kaksi, osakkeen arvo nousee kaksi prosenttia, kun indeksi nousee yhden prosentin. Samassa suhteessa tapahtuu osakkeen arvon lasku, kun portfolioindeksi laskee. Jos beta on yksi, osakkeen odotetaan liikkuvan indeksin mukaisesti. (Pörssisäätiö 2017, 19; Pesonen 2013, 93.)

3.5.2 Osakkeiden tunnuslukuja

Osakkeen arvon määrittäminen on sijoittajille ikuinen ongelma, minkä helpottamiseksi on laskettavissa erilaisia tunnuslukuja. Arvo perustuu joko yhtiön liiketoiminnan tuottoon tai varallisuuteen (Saario 1999, 82). Osakekohtaisia tunnuslukuja käytetään osakkeen hinnan suhteuttamisessa yrityksen voittoon, tasearvoon tai osinkoon. Kun tunnuslukuja tarkastellaan useamman vuoden ajalta, saa kuvan yrityksen kehityksestä. Tunnuslukuja on hyvin saatavilla esimerkiksi eri talouslehtien sivuilla. (Pörssisäätiö 2017, 20-21.)

Pörssisäätiön osakeoppaassa (Pörssisäätiö 2017, 20) avataan tunnuslukuja ja niiden merkityksiä:

- EPS (Earnings Per Share) eli osakekohtainen tulos saadaan jakamalla tilikauden tulos osakkeiden määrällä keskimäärin
- P/E-luku (Price/Earnings) eli voittokerroin saadaan, kun jaetaan osakkeen kurssi yhtiön ennustetulla tuloksella tai viimeksi julkaistulla osakekohtaisella tuloksella
- P/B-luku (Price/Book) eli hinta/tasearvo saadaan jakamalla osakkeen kurssi kirjanpidoillisella osakepääomalla osaketta kohden
- P/S-luku (Price/Share) eli hinta/myynti on yhtiön markkina-arvo jaettuna liikevaihdolla
- Osinkotuotto kertoo sen, minkä verran ennustettu tai viimeksi maksettu osinko tuottaa päivän kurssille.

Tunnusluvut ovat käyttökelpoisia erityisesti vertailtaessa samankokoisten tai samalla toimialalla toimivien yritysten tunnuslukuja keskenään. Vain yhtä tunnuslukua ei kannata painottaa sijoitusvalintoja tehdessä, sillä silloin päätyy herkästi tekemään turhan yksipuolisen sijoitussalkun. Muutenkaan pelkkiin tunnuslukuihin nojaaminen ei ole suositeltavaa, sillä niin monet tekijät vaikuttavat pörssikurssien kehitykseen, kuten yleinen taloustilanne ja yhtiön menestys suhteessa muihin saman toimialan yrityksiin. (Pörssisäätiö 2017, 21; Pesonen 2013, 113.)

4 Tutkimuksen toteutus ja tutkimustulokset

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää käyttäen, koska se mahdollistaa suuren kohderyhmän tutkimista ja suuren vastaajamäärän keräämisen kohtalaisen lyhyessä ajassa. Tutkimuksen kohderyhmä oli Pankki X:n pääkaupunkiseudun asiakaskunta. Pankilla on asiakkaita pääkaupunkiseudulla noin kolmesataatuhatta, ja suuren perusjoukon vuoksi tutkimus toteutettiin otantatutkimuksena. Jotta kvantitatiivinen otantatutkimus on luotettava, on siinä oltava riittävän suuri otos eli vastaajajoukko. Tavoitteena oli koota vähintään sadan vastaajan otos, vaikkakin näin suuren perusjoukon kohdalla suositeltavaa olisi koota 500-1000 hengen otos. (Heikkilä 2014a.)

4.1 Tiedonkeruu

Tiedonkeruumenetelmänä käytettiin informoitua kyselyä, jossa haastattelija antaa kyselylomakkeen vastaajalle, ja tarvittaessa voi tarkentaa kysymyksiä tai kysyä lisäkysymyksiä (Heikkilä 2014b, 17). Optimaalisessa tilanteessa kyselyn olisi voinut toteuttaa verkossa tai sekä verkko- että informoidulla tai postikyselyllä, sillä kohderyhmä eli pankin asiakkaat hoitavat enimmäkseen pankkiasioinnin verkossa (Finanssiala 2017b), mutta rajallisen ajan ja resurssien vuoksi päädyttiin tähän tiedonkeruumenetelmään.

Vastaukset asiakkailta kerättiin jakamalla paperisia kyselylomakkeita kahdessa eri Pankki X:n Helsingin konttorissa, joissa itse tutkimusaikana työskentelin. Suurin osa vastaajista oli konttoriin päivittäispalvelu-, rahoitus- tai sijoitustapaamiseen tulleita asiakkaita. Osa vastauksista kerättiin myös konttorin info-pisteellä, missä asiakkaat hoitavat pankkiasioita ilman ajanvarausta. Kyselyyn vastauksia kerättiin 25.09.2017-20.10.2017 välisenä aikana.

Ennen kuin kyselyitä jaettiin asiakkaille, pyysin muutamaa kollegaa täyttämään lomakkeen testimielessä, jotta varmistuttiin että kysymykset ovat helposti ymmärrettäviä. Testikyselyiden palautteiden perusteella kahta kysymystä muutettiin hieman yksinkertaisemmaksi ja helpommin ymmärrettäväksi, joskaan merkittäviä muutoksia kysymyksiin ei ollut tarvetta tehdä. Viimeisten korjausten jälkeen kyselyitä alettiin jakaa asiakkaille.

Pyysin kaikkia kanssani asioivia asiakkaita vastaamaan kyselyyn, jotta jokaisella perusjoukon yksiköllä olisi teoriassa yhtä suuri todennäköisyys tulla valituksi otokseen, eli yksinkertaista satunnaisotantamenetelmää käyttäen (Heikkilä 2014, 34). Lisäksi konttorin info-pisteellä oli jaossa kyselylomakkeita, jolloin kuka vain konttorissa käyvä asiakas sai halu-

tessaan osallistua tutkimukseen. Valtaosa vastaajista tuli kuitenkin omista neuvotteluitani. Asiakkaat saivat täyttää lomakkeen itsekseen, mutta heillä oli mahdollisuus kysyä tarkentavia kysymyksiä, mikäli he eivät ymmärtäneet kysymystä.

4.2 Tulosten analysointi

Paperinen kyselylomake tehtiin Microsoft Word –ohjelmalla. Kun vastausten keruu päätettiin, vastaukset laskettiin ja koottiin Microsoft Excel-ohjelmaan, jota käyttäen laskettiin vastausten prosenttiosuuksia ja osassa kysymyksiä vastaukset eriteltiin ikäryhmittäin. Tuloksista tehtiin kuvioita ja taulukoita Excelillä, jotka helpottavat tulosten sisäistämistä jo nopealla vilkaisulla.

Tulokset laskettiin kahteen kertaan, jotta huolimattomuusvirheiltä välttyttäisiin. Molemmilla laskentakeroilla päästiin samoihin lukuihin, joten voitiin luottaa, että vastaukset oli laskettu oikein.

4.3 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Pankki X:n asiakkaiden säästämisen suunnitelmallisuutta, säästämisen suunnitelmien aikajänteitä, asiakkaiden mielenkiintoa eri säästämisen muotoihin sekä säästämiseen motivoivia tekijöitä. Tutkimustulosten avulla oli pyrkimys saada käsitys siitä, miten hyvin asiakkaat kokevat toteuttavansa nykyisiä säästösuunnitelmiaan, miten monet olisivat halukkaita säästämään nykyistä enemmän, kuinka monella olisi siihen mahdollisuus ja mihin kohteisiin he haluaisivat säästöjä sijoittaa. Tutkimuksen pää- ja alatutkimuskysymykset ovat:

Pää tutkimuskysymys:

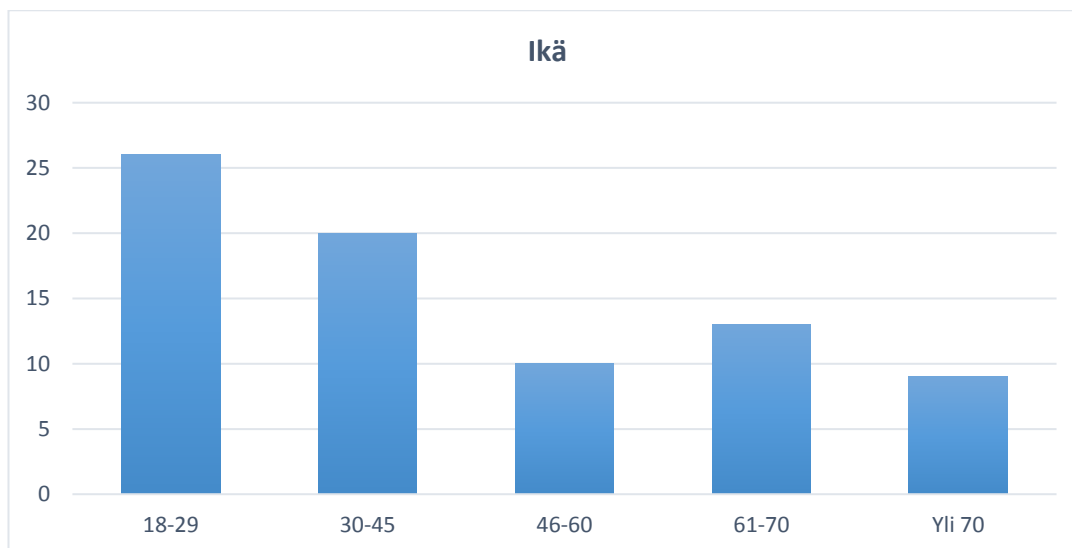
- Miten ja miksi Pankki X:n asiakkaat säästävät?

Alatutkimuskysymykset:

- Miten suunnitelmallista asiakkaiden säästäminen on?
- Mitä varten asiakkaat säästävät?
- Miten tyytyväisiä asiakkaat ovat säästökohteisiinsa suhteessa säästämisen suunnitelmiin ja tavoitteisiin?
- Mitkä säästökohteet asiakkaita kiinnostavat?
- Voisivatko ja tahtoisivatko asiakkaat säästää nykyistä enemmän?

4.4 Tutkimustulokset

Kyselytutkimukseen vastasi 78 henkilöä. Vastauksia saatiin eniten 18–29-vuotiailta sekä 30–45-vuotiailta. Vastaajista 33 % (26 henkilöä) oli 18–29-vuotiaita, 26 % (20 henkilöä) 30–45-vuotiaita, 13 % (10 henkilöä) 46–60-vuotiaita, 17 % (13 henkilöä) 61–70-vuotiaita ja 12 % (9 henkilöä) yli 70-vuotiaita.

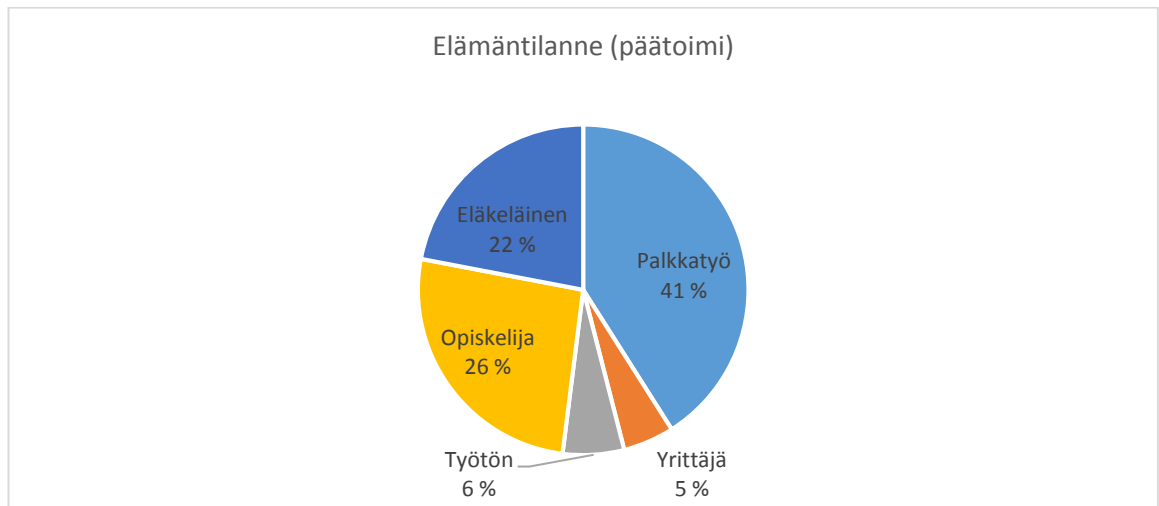
Kuvio 8. Vastaajien ikäjakauma.

Vastaajilta kysyttiin seuraavana taustatietona talouden kokoa. 46% (36 henkilöä) asuivat yksin, 38% (30 henkilöä) kuuluivat kahden hengen talouteen, 13% (10 henkilöä) olivat osa 3–4 hengen taloutta ja 3% (2 henkilöä) vastaajista kuuluivat yli neljän hengen talouteen.

Taulukko 2. Kuinka monta henkilöä talouteen kuuluu?

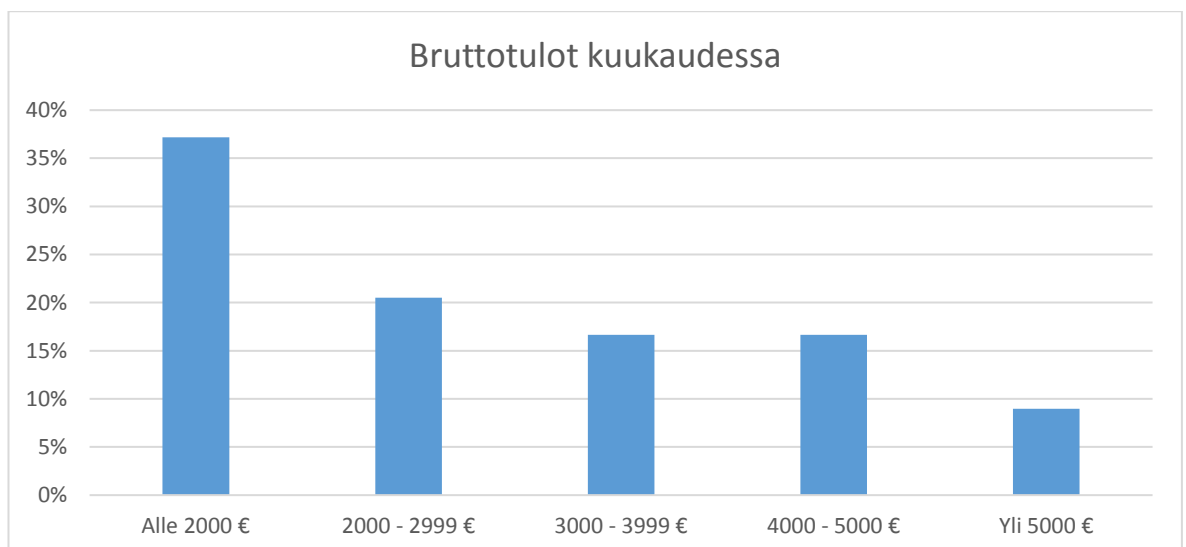
Talouden koko (henkilöä)	Lukumäärä	Prosenttia
1	36	46 %
2	30	38 %
3-4	10	13 %
5 tai enemmän	2	3 %
Yhteensä	78	100 %

Kyselyssä selvitettiin lisäksi vastaajien päätoimi sekä asumismuoto. 41% (32 henkilöä) vastaajista kertoi päätoimensa olevan palkkatyö, 26% (20 henkilöä) oli opiskelijoita, 22% (17 henkilöä) oli eläkeläisiä, 6% (5 henkilöä) oli työttömiä ja 5% (4 henkilöä) olivat yrittäjiä. Asumismuoto jakautui lähes tasan oman asunnon ja vuokra-asumisen välillä. 51% (40 henkilöä) vastaajista asui vuokralla, 47% (37 henkilöä) omistusasunnossa ja 1% (1 vastaaja) asui vanhempien luona.

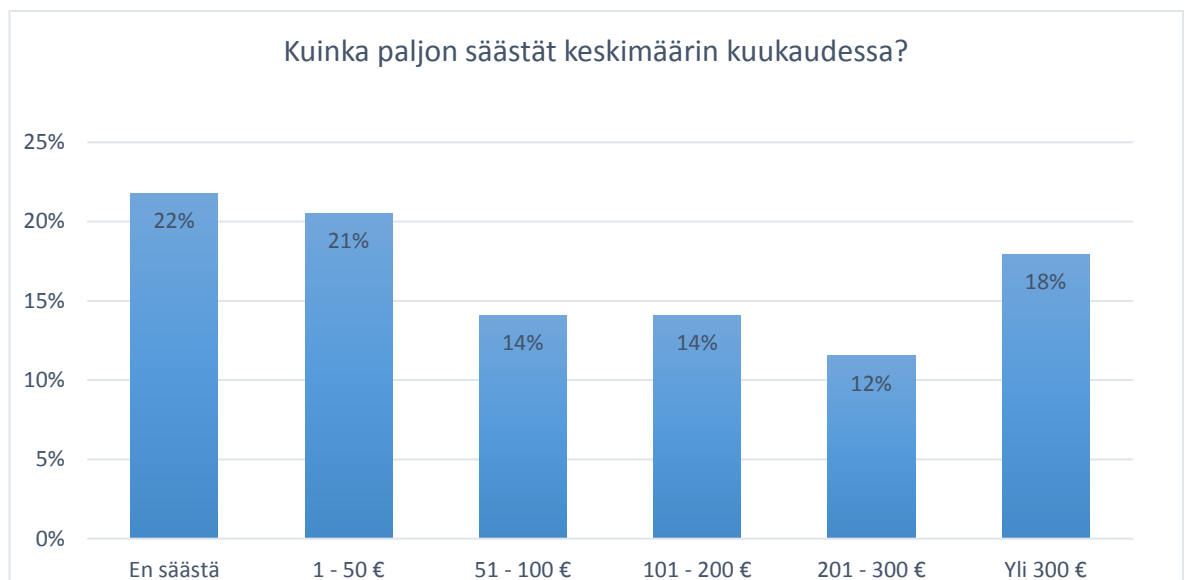
Kuvio 9. Vastaajien päätoimi.

Viimeisenä taustoittavana kysymyksenä kysyttiin vastaajien kuukausiansioita bruttona. Suurin osa vastaajista, 37% (29 henkilöä) tienasi alle 2000 euroa kuukaudessa. 21% (16 henkilöä) tienasi 2000–2999 euroa kuussa, 17% (13 henkilöä) tienasi 3000–3999 euroa kuukaudessa, 17% (13 henkilöä) tienasi 4000–5000 euroa ja 9% (7 henkilöä) ilmoitti bruttotuloikseen yli 5000 euroa kuukaudessa.

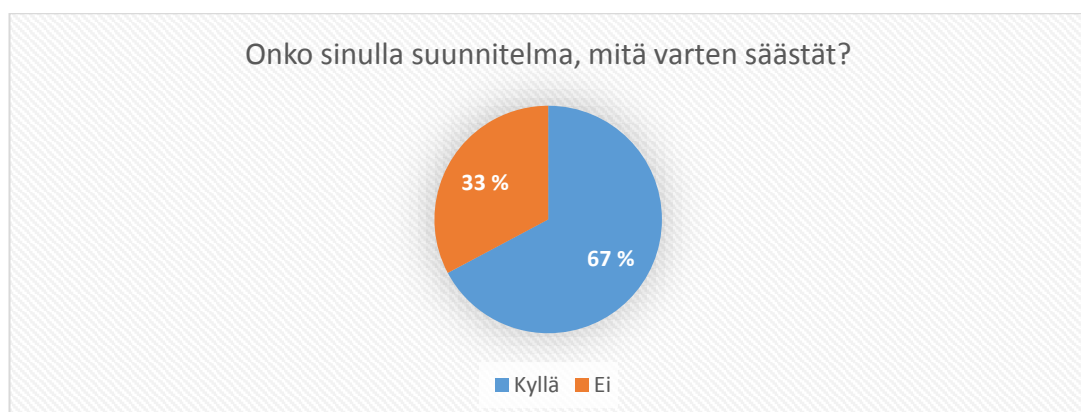
Kuvio 10. Bruttotulot kuukaudessa.

Kaikista vastaajista 78% (61 vastaajaa) säästi kuukausittain. Vastaavasti 22 % ei säästänyt lainkaan. 21 % vastaajista säästi 1–50 euroa kuukaudessa, 14 % säästi 51–100 euroa kuukaudessa ja yhtä moni säästi 101–200 euroa. 9 vastajaa, eli 12 % vastasi säästävänsä 201–300 euroa kuussa, ja 18% vastaajista säästi yli 300 euroa kuukausitasolla.

Kuvio 11. Vastaajien keskimääräinen kuukausisäästö euroissa.

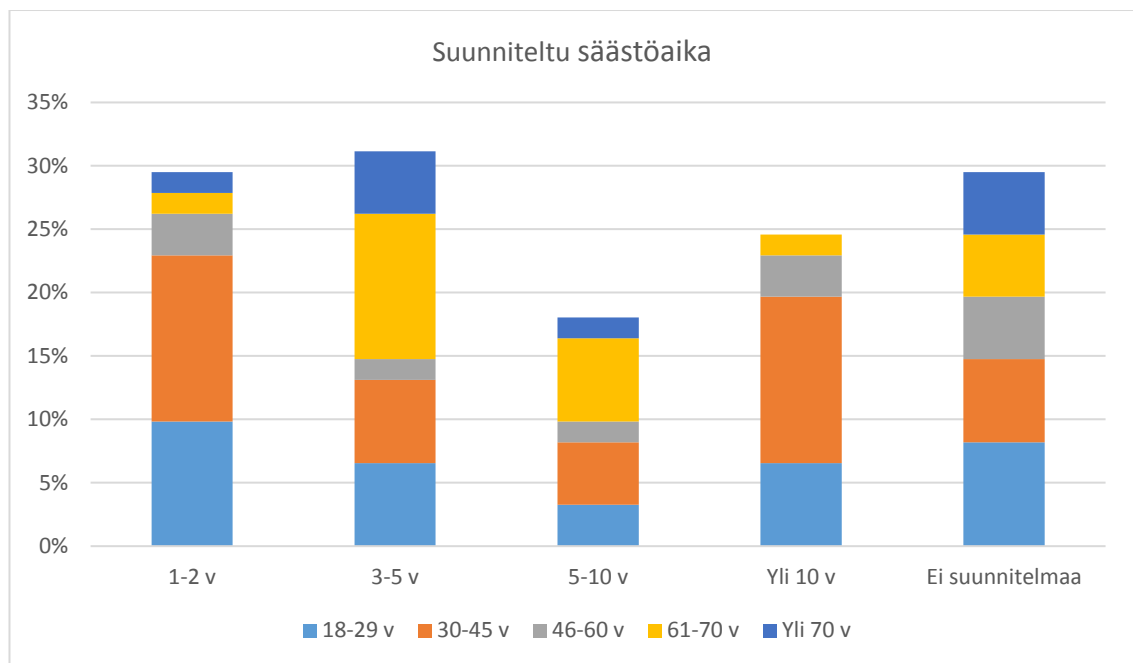
Kaikilla säästäjillä ei ollut suunnitelmaa säästämiseensä. Kysyttäessä ”onko sinulla suunnitelma, mitä varten säästät?” 67 prosentilla säästävistä vastaajista oli suunnitelma, kun taas 33 prosenttia säästäjistä säästi ilman kummempaa suunnitelmaa. Kuitenkin seuraavassa kysymyksessä, missä kysyttiin tarkemmin suunnitelman säästöaikaa, vain 30 prosenttia vastasi ”ei suunnitelmaa”.

Kuvio 12. Vastaajien säästämisen suunnitelmallisuus.

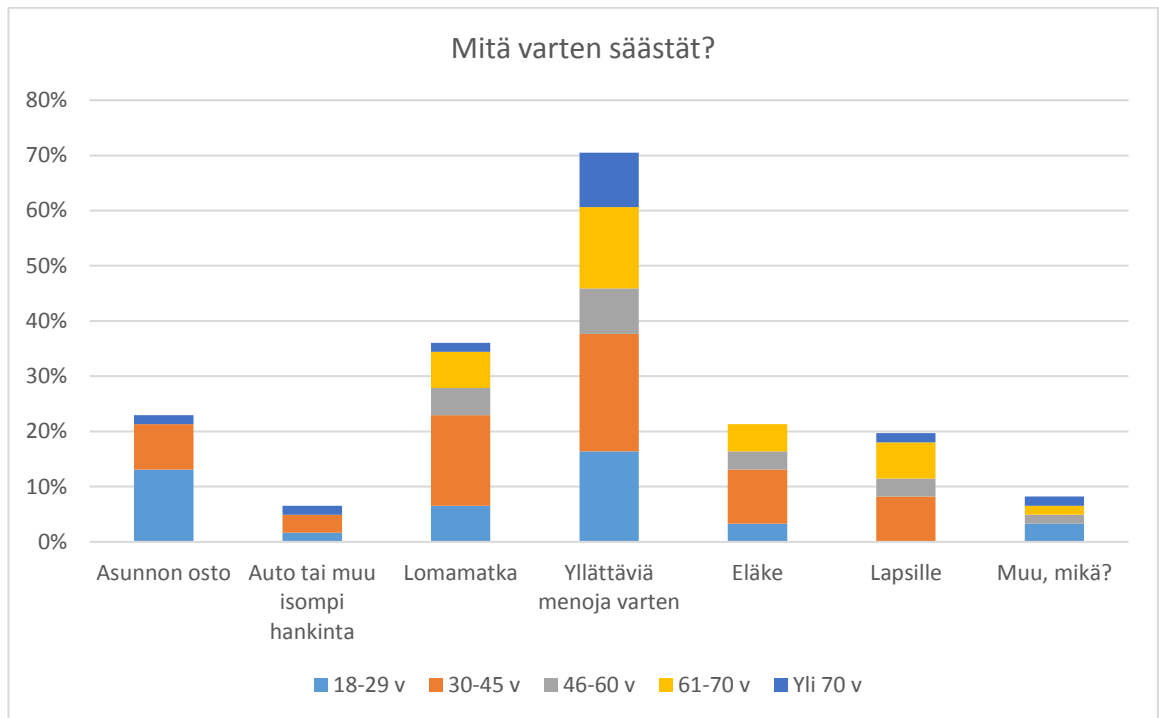

Suurin osa säästäjistä säästi 3–5 vuoden (31 %) ja 1-2 vuoden (30 %) tähtäimellä. Vähiten vastauksia keräsi 5–10 vuoden (18 %) säästöaika, kun taas yli 10 vuoden säästösuunnitelma oli 25 % kysymykseen vastanneista säästäjistä. 18–29-vuotiaat säästivät eniten 1–2 vuoden suunnitelmalla, 30–45-vuotiailla säästäminen painottui 1–2 vuoden ja yli 10 vuoden suunnitelmiin, 61–70-vuotiaat ja yli 70-vuotiaat suunnittelivat säästämisen eniten 3–5 vuoden päähän. Suhteessa vähiten suunnitelmallista säästäminen oli yli 70-vuotiailla. Myös 18-vuotiailla säästäjillä ”ei suunnitelmaa” oli yleinen vastaus suhteessa ikäluokan säästäjien määrään. Suurimmalla osalla oli yhdelle aikavälille suunnitelma tai ei suunnitelmaa ollenkaan. 10 vastaajalla oli suunnitelma kahdelle aikavälille, ja vain viidellä vastaajalla oli suunnitelma kolmelle eri aikavälille.

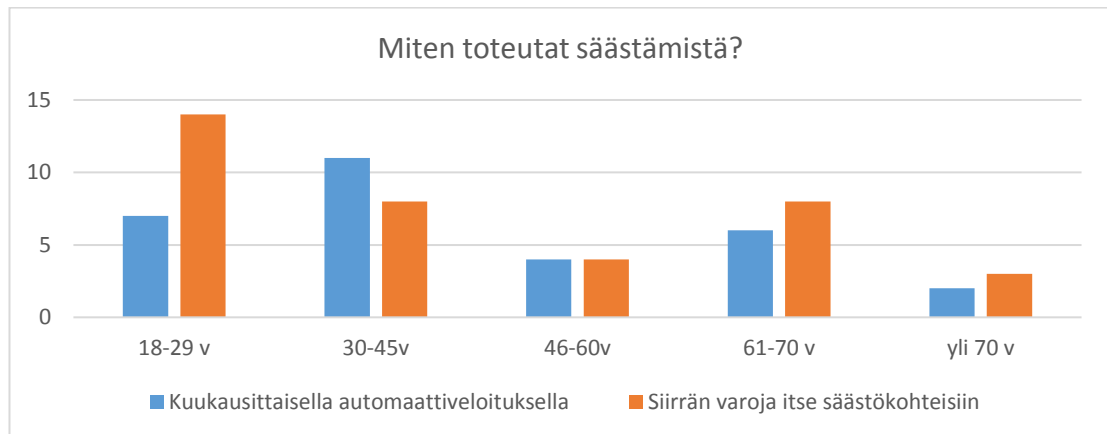
Kuvio 13. Vastaajien suunniteltu säästöaika

Kysyttäessä säästämisen motiiveja ylivoimaisesti suosituin säästämisen motiivi oli yllättäviä menoja varten säästäminen ikäluokasta riippumatta. Peräti 70 prosenttia säästävistä vastaajista säästi yllättäviä menoja varten. Toiseksi suosituin syy säästämiseen oli lomamatka (36 % säästävistä vastaajista) kaikilla ikäluokilla, paitsi 18–29-vuotiailla, jotka säästivät yllättävien menojen jälkeen eniten asunnon ostoa varten. Myös eläkettä ja lapsia varten säästäminen keräsivät vastauksia. ”Auto tai muu isompi hankinta” ja ”muu, mikä?” – vastauksia saatiin vähiten. ”Muu, mikä” –kohtaan tulleet vastaukset olivat ”osakekauppa”, ”kulutus”, ”matkustus” ja ”hankinnat”.

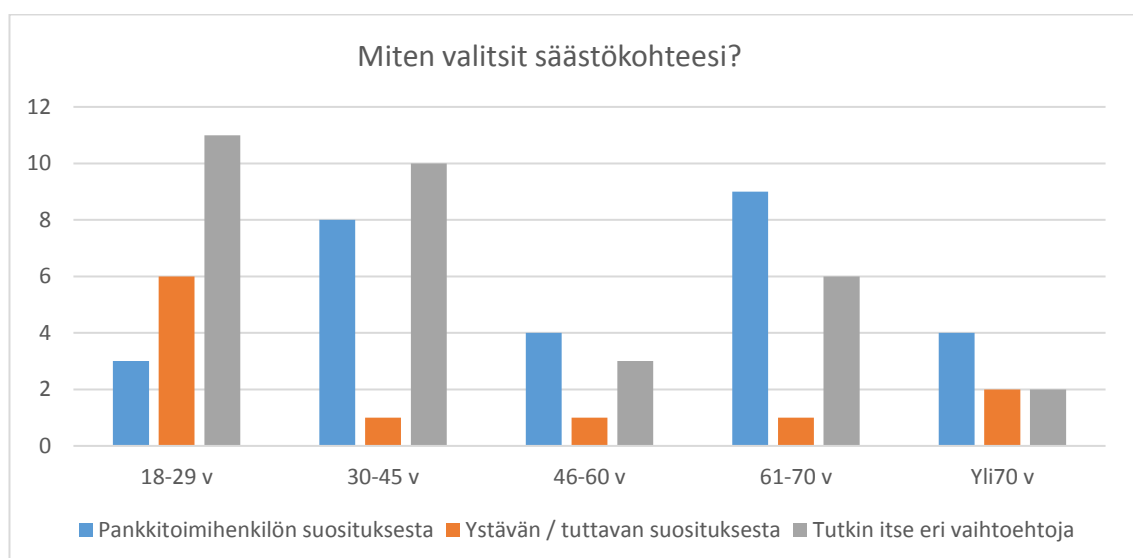
Kuvio 14. Mitä varten vastaajat säästivät.

Seuraavaksi kysyttiin, miten asiakkaat toteuttavat säästämistä: automaattiveloituksella vai itsenäisesti. Mahdollisuus oli valita molemmat vastausvaihtoehdot, jos käytti kumpaakin säästämistapaa. 61 % (37 henkilöä) säästäjistä siirsivät varoja itse säästökohteisiin, 49 % (30 henkilöä) käytti automaattista kuukausiveloitusta säästämiseen. Ainoastaan 30–35-vuotiaat käyttivät enemmän automaattiveloitusta, kuin sijoittivat itse. 18–29-vuotiaat olivat ikäluokista eniten itsenäiseen säästämiseen nojaavia.

Kuvio 15. Säästämisen toteuttaminen.

Suurin osa säästäjistä (32 vastaajaa) päätyi valitsemaan säästökohteensa tutkimalla itse eri vaihtoehtoja. Toiseksi yleisin tapa oli valita säästökohteet pankkitoimihenkilön suosituksesta (28 vastaajaa). 11 vastaajaa valitsi säästökohteensa ystävän tai tuttavän suosituksesta, joskin 18–29-vuotiaat turvautuivat enemmän ystävän kuin pankkitoimihenkilön suositukseen. Yli 45-vuotiaat vastasivat yleisimmin valinneensa kohteet pankkitoimihenkilön suosituksen perusteella.

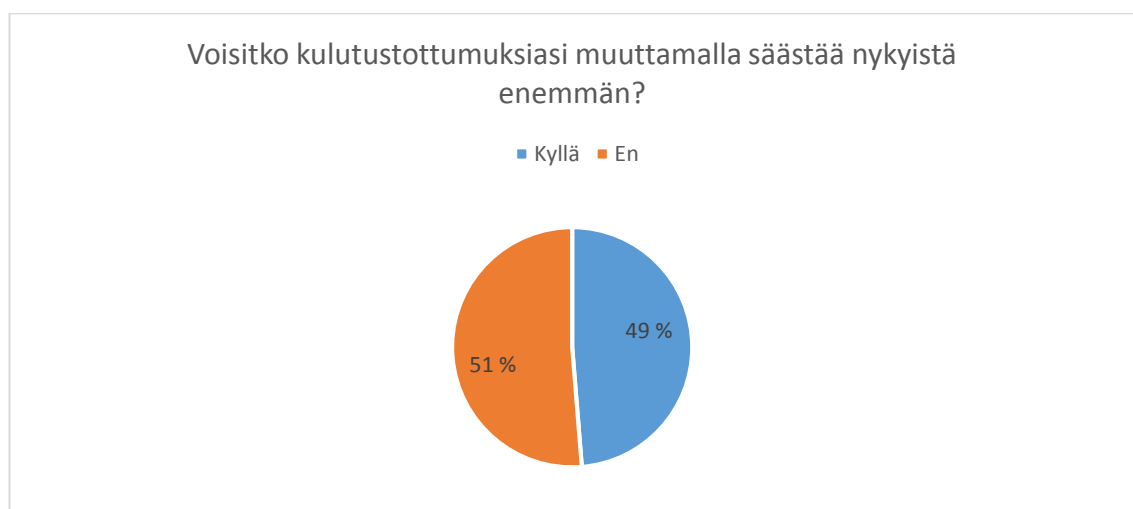
Kuvio 16. Miten säästökohteet valittiin.

Suurin osa säästäjistä oli tyytyväisiä nykyisiin säästökohteisiinsa. 75% säästäjistä koki, että nykyiset säästökohteet tukevat hyvin tai melko hyvin heidän säästämisen tavoitteita ja suunnitelmia. 15 % koki säästökohteiden tukevan kohtalaisesti heidän suunnitelmiaan, ja 10% vastasi kohteiden tukevan melko huonosti heidän säästämisen suunnitelmia ja tavoitteita. ”Huonosti” –vastausvaihtoehto ei kerännyt yhtään vastausta kyselyssä.

Kuvio 17. Vastaaajien tyytyväisyys nykyisiin säästökohteisiin suhteessa säästösuunnitelmiin ja -tavoitteisiin.

Kysyttäessä asiakkailta, voisivatko he säästää nykyistä enemmän kulutustottumuksiaan muuttamalla, vastaukset jakautuivat lähes puoliksi kyllä- ja ei-äänten kesken: 51 % vastaajista ei voisi säästää nykyistä enempää, ja 49 % pystyisi. Kaikkien vastanneiden keskuudesta asiakas pystyisi keskimäärin säästämään 110 euroa kuukaudessa enemmän kuin nykyään. Niiden vastaajien joukosta, jotka pystyisivät säästämään nykyistä enemmän, yleisin vastaus, eli mediaani oli 150 euroa kuukaudessa.

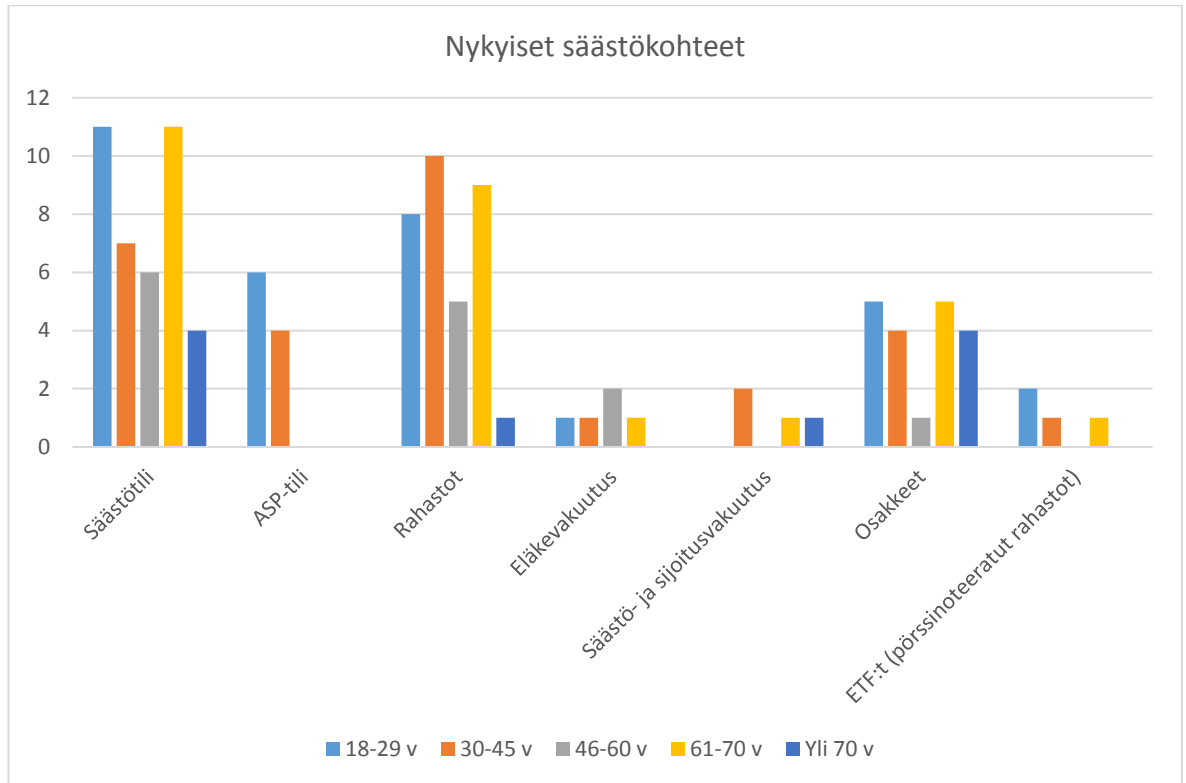
Kuvio 18. Vastaaajien mahdollisuus säästää nykyistä enemmän.

Asiakkailta kysyttiin, miten usein he toivoisivat pankin olevan heihin yhteydessä säästötilanteen päivittämiseksi. Yleisin vastaus (38 %) oli parin vuoden välein. 30 % kysymykseen vastanneista ei toivonut pankin olevan ollenkaan yhteydessä, 17 % vastasi ”vuosittain”, ja 16 % toivoi pankin pitävän yhteyttä säästämiseen liittyen 3-5 vuoden välein. 46–60-vuotiaat vastaajat toivoivat vähiten yhteydenpitoa, heistä 50 % vastasi, ettei toivo yhteyttä pidettävän lainkaan, eikä yksikään heistä toivonut pankin olevan yhteydessä vuosittain. Yli 70-vuotiaat toivoivat eniten yhteydenpitoa, heistä 44 % vastasi toivovansa pankin olevan yhteydessä vuosittain säästötilanteen päivittämiseksi.

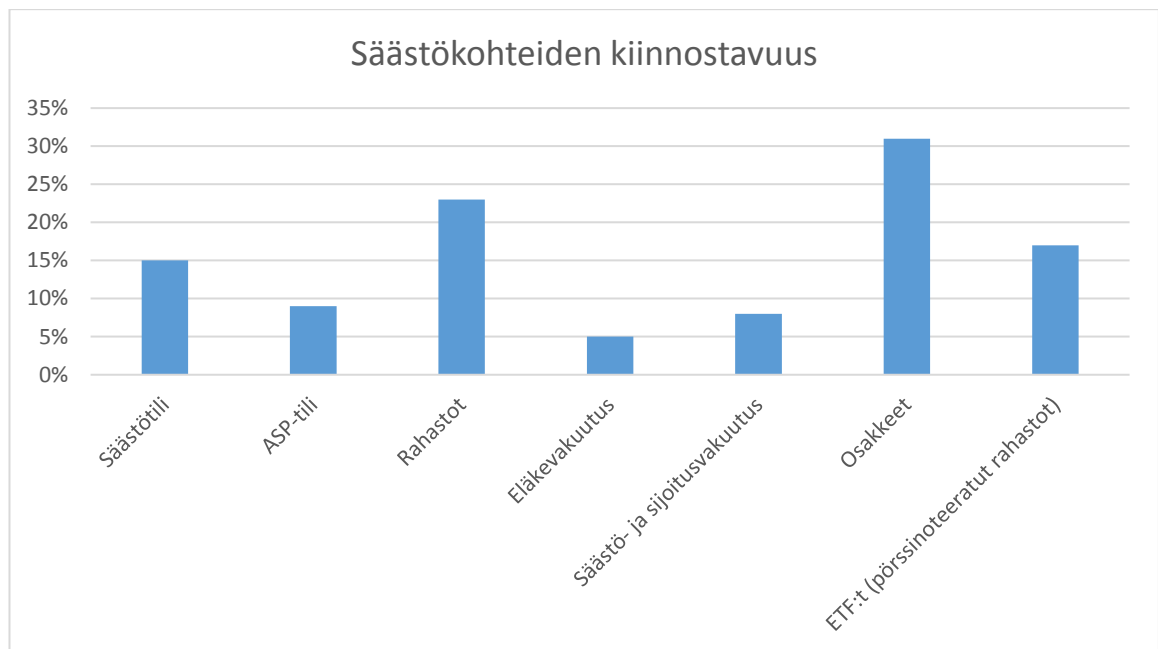
Kuvio 19. Vastaajien toive pankin yhteydenpidon aktiivisuudesta.

Suosituin säästökohde ikäluokasta riippumatta oli säästötili. Kaikista vastaajista 50 % (39 henkilöä) vastasi säästävänsä säästötilille. Rahastot olivat toiseksi suosituin säästökohde, ja niihin säästi 42 % (33 henkilöä) kyselyyn vastanneista. 24 % (19 henkilöä) vastaajista säästi osakkeisiin. ASP-tili oli kohtalaisen suosittu säästökohde kahdessa nuorimmassa ikäluokassa: 18–29-vuotiaista 23 % (6 henkilöä) säästi ASP-tilille, ja 20 % (4 henkilöä) 30–45-vuotiaista vastasi säästävänsä ASP-tilille. Eläkevakuutus, säästö- ja sijoitusvakuutus sekä ETF-rahastot olivat selkeästi vähiten suosittuja vaihtoehtoja.

Kuvio 20. Säästökohteet, joihin vastaajat säästivät.

Nykyisten säästökohteiden lisäksi pyydettiin asiakkaita kertomaan, mistä säästökohteista he ovat kiinnostuneita. Kiinnostavin säästökohde oli osakkeet, joihin 31% vastaajista oli kiinnostunut säästämään. Toiseksi eniten kiinnostusta herätti rahastot (23 % vastaajista), minkä lisäksi ETF-rahastot (17 % vastaajista) ja säästötili (15 % vastaajista) olivat kiinnostavia kohteita vastaajien keskuudessa. Suurin osa kysymykseen vastauksista saatiin 18–29-vuotiailta sekä 30–45-vuotiailta, joita vanhemmilta ikäluokilta saatiin vain muutamia vastauksia.

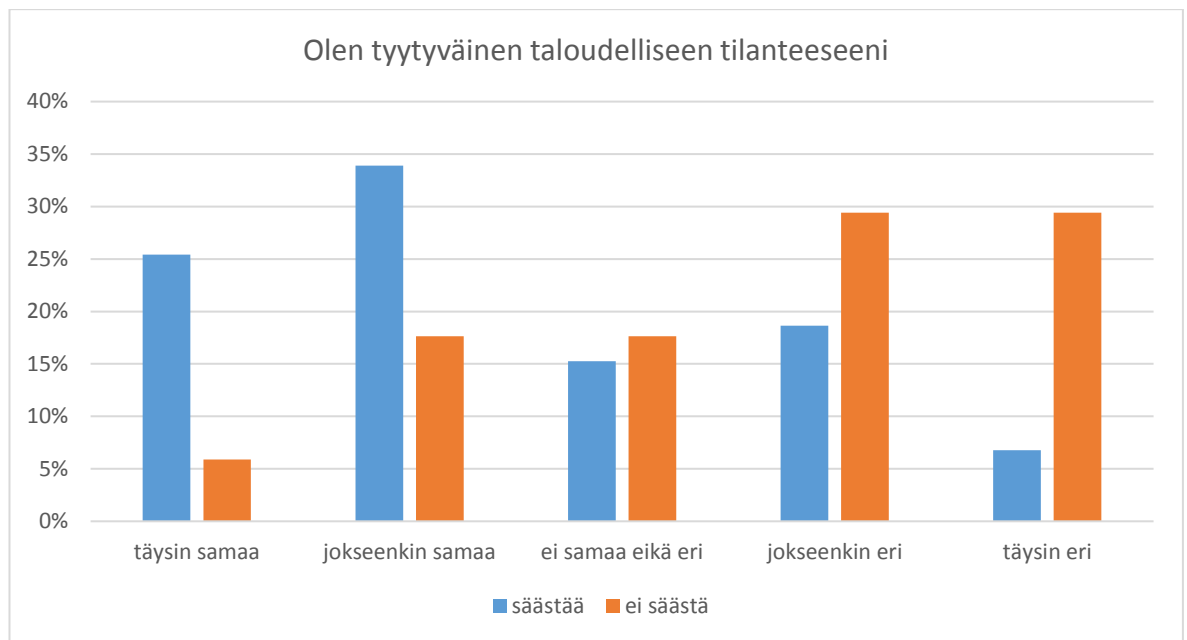
Kuvio 21. Säästökohteet, joista vastaajat olivat nykyisten kohteiden lisäksi kiinnostuneita.

Väitteeseen ”säästäminen on tärkeää elämäntilanteessani” suurin osa vastasi olevansa täysin samaa mieltä (48 %) tai jokseenkin samaa mieltä (38 %). 12 % kysymykseen vastanneista ei ollut samaa eikä eri mieltä, 3 % vastanneista oli jokseenkin eri mieltä, ja yksikään vastaaja ei ollut täysin eri mieltä.

Taulukko 3. Säästämisen tärkeys vastaajien elämäntilanteessa.

Säästäminen on tärkeää elämäntilanteessani	Lukumäärä	Prosenttia
Täysin samaa mieltä	37	48 %
Jokseenkin samaa mieltä	29	38 %
Ei samaa eikä eri mieltä	9	12 %
Jokseenkin eri mieltä	2	3 %
Täysin eri mieltä	0	0 %
Yhteensä	77	100 %

Väittämään ”olen tyytyväinen taloudelliseen tilanteeseeni” yleisin vastaus oli ”jokseenkin samaa mieltä” (31 % vastaajista). Vertailtaessa vastaajien tyytyväisyyttä taloudelliseen tilanteeseen sen mukaan, säästikö vastaaja vai ei, oli havaittavissa, että säästäjät olivat selvästi tyytyväisempiä taloudelliseen tilanteeseensa. Arvostaen vastaukset numeerisesti asteikolla 1-5 niin, että ”täysin samaa mieltä” vastaa numeroa 5, ja ”täysin eri mieltä” vastaa numeroa 1, säästävien vastaajien keskiarvo oli 3,5, ja niiden keskiarvo oli 2,4, jotka eivät säästäneet.

Kuvio 22. Vastaajien tyytyväisyys omaan taloudelliseen tilanteeseen.

Vastaajista suurimman osan tavoite oli säästää nykyistä enemmän. Väittämään ”tavoitteeni on säästää nykyistä enemmän” vastanneista 68 % oli joko täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä. 9 % vastaajista oli jokseenkin eri mieltä, ja vain 1 % oli täysin eri mieltä.

Taulukko 4. Vastaajien tavoite säästää nykyistä enemmän

Tavoitteeni on säästää nykyistä enemmän	Lukumäärä	Prosenttia
Täysin samaa mieltä	22	29 %
Jokseenkin samaa mieltä	30	39 %
Ei samaa eikä eri mieltä	16	21 %
Jokseenkin eri mieltä	7	9 %
Täysin eri mieltä	1	1 %
Yhteensä	76	100 %

Seuraava väittämä kyselyssä oli ”olen kiinnostunut säästämisestä ja sijoittamisesta”. Suurin osa vastaajista oli vähintään jonkin verran kiinnostuneita säästämisestä ja sijoittamisesta, sillä 67 % kysymykseen vastanneista oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. 21 % ei ollut samaa eikä eri mieltä, ja 12 % oli jokseenkin eri mieltä. Yksikään vastanneista ei ollut täysin eri mieltä.

Taulukko 5. Vastaajien kiinnostus säästämistä ja sijoittamista kohtaan.

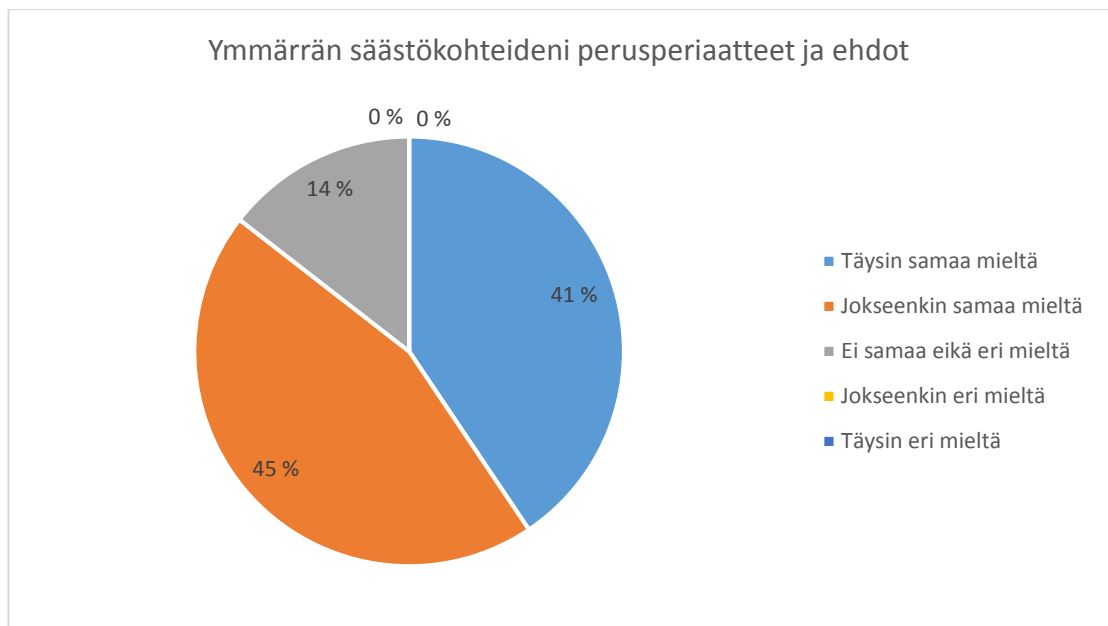
Olen kiinnostunut säästämisestä ja sijoittamisesta	Lukumäärä	Prosenttia
Täysin samaa mieltä	21	28 %
Jokseenkin samaa mieltä	29	39 %
Ei samaa eikä eri mieltä	16	21 %
Jokseenkin eri mieltä	9	12 %
Täysin eri mieltä	0	0 %
Yhteensä	75	100 %

Väittämän ”seuraan aktiivisesti säästöjeni kertymistä ja arvonkehitystä” kanssa suurin osa oli myös enemmän samaa, kuin eri mieltä. Yleisin vastaus oli kuitenkin ”ei samaa eikä eri mieltä” (32 % vastanneista). Kysymykseen vastasi sellaisia henkilöitä, jotka aiemmin vastasivat, etteivät tällä hetkellä säästä. He voivat mahdollisesti tarkoittaa, että heillä on aiemmin kertyneitä säästöjä, tai sitten he ovat vastanneet kysymykseen virheellisesti. Niiden joukosta, jotka vastasivat kyselyssä säästävänsä, yleisin vastaus oli ”jokseenkin samaa mieltä” (33 %). Yksikään säästäjistä ei ollut täysin eri mieltä, ja 12 % oli jokseenkin eri mieltä.

Taulukko 6. Miten aktiivisesti vastaajat seurasivat säästöjensä kertymistä ja arvonkehitystä.

Seuraan aktiivisesti säästöjeni kertymistä ja arvonkehitystä	Lukumäärä	Prosenttia	"Säästän", Prosenttia
Täysin samaa mieltä	16	23 %	26 %
Jokseenkin samaa mieltä	20	28 %	33 %
Ei samaa eikä eri mieltä	23	32 %	29 %
Jokseenkin eri mieltä	9	13 %	12 %
Täysin eri mieltä	3	4 %	0 %
Yhteensä	71	100 %	100 %

Valtaosa vastaajista ymmärsi säästökohteidensa perusperiaatteet ja ehdot joko täysin tai jokseenkin. 14 % vastanneista ei ollut samaa eikä eri mieltä väittämän ”ymmärrän säästökohteideni perusperiaatteet ja ehdot” kanssa, eikä yksikään vastannut olevansa jokseenkin tai täysin eri mieltä. Osa kysymykseen vastanneista oli aiemmin kertonut, ettei tällä hetkellä säästä. Voi kuitenkin olla, että heillä on aiemmin kertyneitä säästöjä. Säästäjistä 45 % oli täysin samaa mieltä, 48 % jokseenkin samaa mieltä ja 7 % ei samaa eikä eri mieltä.

Kuvio 23. Vastaajien ymmärrys säästökohteiden perusperiaatteista ja ehdoista.

5 Pohdinta

Kyselyyn saatiin vastaajia tavoiteltua vähemmän, yhteensä 78 vastaajaa. Eniten vastauksia saatiin kahdelta nuorimmalta ikäluokalta, 18–29-vuotailta ja 30–45-vuotailta. Vaikka ikäjakauma kyselyyn vastanneissa on painottunut nuoriin vastaajiin, on se jossain määrin suhteessa Helsingin ikäjakaumaan, jossa suurin osa väestöstä on 15–44-vuotiaita (Mäki & Vuori 2017, 11).

Suurin osa vastaajista (37 %) kertoi tienäänsä alle 2000 euroa kuukaudessa (alle 24 000 euroa vuodessa). Toiseksi yleisin (21 %) tuloluokka oli 2000–2999 euroa kuukaudessa (24 000–35 988 euroa vuodessa) tienaat. Tilastokeskuksen (Tilastokeskus 2017a) mukaan vuonna 2015 suurin osa suomalaisista tulonsaajista (23,6 %) sai tuloja 10 000–19 999 euroa vuodessa, ja toiseksi eniten (20,1 %) tulonsaajat saivat tuloja 20 000–29 999 euroa vuodessa, joten yleisimmät tuloluokat vastaavat Suomen yleistä tulotasoa, joskin prosentuaalisesti eri suhteessa.

78 % kyselyyn vastanneista kertoi säästävänsä kuukausittain, ja 22 % ei säästänyt lainkaan. Heistä 33 % säästi ilman suunnitelmaa. Suurin osa säästösuunnitelmista oli lyhyen tai keskipitkän säästöajan suunnitelmia, ja vain 26 % säästäjistä säästi yli 10 vuoden tähtäimellä. Säästöpankin teettämässä valtakunnallisessa säästämisbarometrissa (Säästöpankki 2017) saatiin samansuuntaisia lukuja säästämisen yleisyyden osalta, sillä siihen vastanneista 1599 vastaajasta 82 % säästi, ja 18 % ei säästänyt lainkaan.

Suurin osa säästäväistä vastaajista kertoi säästävänsä yllättäviä menoja varten. Toiseksi yleisin motiivi säästämiseen oli lomamatka. Yllättäviä menoja ja lomamatkaa varten säästäminen ovat molemmat pääsääntöisesti lyhyen aikavälin säästämistä. Kaikista kyselyyn vastanneista vain 13 % säästi eläkettä varten. Tilastokeskuksen teettämässä kuluttajabarometrissa (Tilastokeskus 2017b) suomalaiset vastasivat niin ikään säästävänsä pahan päivän varalle tai lomamatkaan. Suurin osa vastaajista kertoi valinneensa säästökohteet itse, ja siirtävänsä itsenäisesti varoja säästökohteisiin automaattisen säästösopimuksen sijaan. Luvussa 2.3 käsiteltyjen säästämisen aikajänteiden perusteella pankin kannattaisi auttaa asiakkaita säästämisen suunnittelussa ja kannustaa pitkäaikaissäästämiseen lyhyen ja keskipitkän aikavälin säästämisen lisäksi.

Suurin osa vastaajista koki säästökohteidensa tukevan hyvin tai melko hyvin heidän säästämisen suunnitelmiaan ja tavoitteitaan. Yleisin säästökohde oli säästötili, mikä nimenomaan soveltuu hyvin lyhyen aikavälin säästämiseen (Danske Bank 2017). Myös rahas-

tosäästäminen oli suosiossa vastaajien keskuudessa. Kahden nuorimman ikäluokan keskuudessa ASP-tili oli myös yleinen säästökohde, ja kuten tietoperustassa mainittiin, se soveltuukin erinomaisesti ensiasunnon ostamiseen.

49 % vastaajista kertoi pystyvänsä säästämään nykyistä enemmän, mikäli he muuttaisivat kulutustottumuksiaan. Keskimäärin vastaajat voisivat säästää 110 euroa nykyistä enemmän. Kun otetaan huomioon, että 68 % vastaajista kertoi olevansa täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen ”tavoitteeni on säästää nykyistä enemmän” kanssa, ja 86 % vastaajista piti säästämistä tärkeänä tai jokseenkin tärkeänä elämäntilanteessaan, säästämistä myös selvästi arvostetaan ja sitä pidetään tavoiteltavana asiana. Suurin osa vastaajista toivoi pankin olevan ajoittain yhteydessä säästämis tilanteen kartoittamiseksi. Yleisimmin vastaajat toivoivat pankin pitävän yhteyttä parin vuoden välein.

Kysyttäessä asiakkaiden kiinnostusta eri säästökohteita kohtaan eniten vastaajia kiinnosti osakkeet ja rahastot. Verrattuna Säästöpankin säästämisbarometrin tuloksiin olivat kyselyyn vastanneet kiinnostuneempia osakesijoittamisesta, sillä Säästöpankin teettämässä barometrissa vain 21 % ilmoitti olevansa kiinnostunut osakesijoittamisesta, kun tähän kyselyyn vastanneista 31 % ilmoittivat olevansa kiinnostuneita osakesijoittamisesta (Säästöpankki 2017). 68 % vastaajista oli kiinnostuneita tai jokseenkin kiinnostuneita säästämisestä ja sijoittamisesta, minkä perusteella pankin kannattaisi kannustaa ja ohjeistaa asiakkaita esimerkiksi osakesijoittamisen tai rahastosäästämisen aloittamisessa.

Suurin osa vastaajista oli jokseenkin tyytyväisiä taloudelliseen tilanteeseensa. Vastaajien tyytyväisyys omaan taloudelliseen tilanteeseen oli selvästi suhteessa siihen, säästikö vastaaja vai ei. Ne jotka säästivät, olivat tyytyväisempiä. Se on ymmärrettävää, onhan silloin rahaa säästössä pahan päivän varalle ja muita tulevaisuuden suunnitelmia varten, mikä tuo turvaa omaan talouteen.

5.1 Johtopäätökset

Tutkimuksessa saatiin vastaukset tutkimusongelmaan ja kaikkiin tutkimuskysymyksiin. Suurin osa vastaajista säästi siirtämällä varoja itse säästökohteisiin kuukausittaisen säästösopimuksen sijaan, ja yleisimmin yllättäviä menoja ja lomamatkaa varten. Yleisimmin vastaajat säästivät 1–50 euroa kuukaudessa.

Tulosten perusteella pankin kannattaisi panostaa asiakkaiden auttamiseen säästösuunnitelmien tekemisessä. Kuten tietoperustassa mainittiin, ennen kuin valitsee säästökoh-

detta, on tärkeää tehdä säästösuunnitelma, jotta tarpeeseen sopivan säästökohteen valinta on mahdollista. Kolmasosalla kuukausittain säästävistä vastaajista ei ollut kuitenkaan lainkaan säästösuunnitelmaa, ja suurin osa painotti säästämisen lyhyen aikavälin suunnitelmiin. Lisäksi enemmistöllä oli vain yhdelle aikavälille suunnitelma. Yleisesti suositellaan säästämistä kolmelle aikavälille: lyhyelle, keskipitkälle ja pitkälle (OP). Kaikista vastaajista vain viidellä henkilöllä (6 % vastaajista) oli suunnitelma kolmelle eri aikavälille.

Suurimman osan tavoitteena oli säästää nykyistä enemmän, ja noin puolet kertoi pystyvänsä säästämään enemmän kulutustottumuksiaan muuttamalla. Itsenäisesti säästämään tottuneille säästösumman korottamisessa hyödyksi voisi olla säästösopimus, jolloin säästösumma automaattisesti veloitetaan kuukausittain sovittuna päivänä tililtä esimerkiksi palkkapäivänä. Tällöin totutaan siihen, että on vähemmän rahaa kulutettavana ”ylimääräisiin” menoihin.

Monet vastaajat olivat kiinnostuneita osakkeisiin ja rahastoihin säästämisestä. Tietoperustaan viitaten osakkeet sekä osakerahastot soveltuvatkin hyvin juuri pitkän aikavälin säästökohteiksi. Pitkän aikavälin säästäminen oli tulosten perusteella eniten puutteellista vastaajien keskuudessa. Pankin kannattaisikin kannustaa asiakkaitaan joko osakerahastoihin säästämässä tai osakesijoittamisen aloittamisessa.

5.2 Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti

Kvantitatiivisen tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta mitataan validiteetin ja reliabiliteetin kannalta. Jotta tutkimus on validi eli pätevä, tulee kyselylomakkeen kysymyksillä saada vastaus koko tutkimusongelmaan (Heikkilä 2014b, 27). Tässä tutkimuksessa kyselylomakkeella saatiin vastaukset tutkimusongelmaan sekä pää- ja alatutkimuskysymyksiin. Vastausprosentti oli korkea, sillä vain harvat kieltäytyivät vastaamasta kyselyyn. Kyselylomakkeita testattiin etukäteen, mikä auttoi kysymysten laatimisessa niin, että ne olivat helposti ymmärrettäviä. Lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus pyytää apua, mikäli he eivät ymmärtäneet kysymystä.

Tutkimuksen validiteettia heikentää pieni otoskoko suureen perusjoukkoon nähden. Aikataulu tutkimuksen tekemiseen oli tiukka, minkä vuoksi vastaajamäärä jäi alhaiseksi, 78 vastaajaan. Valtakunnallisissa kuluttajatutkimuksissa otoskoon tulisi olla vähintään 500–1000 (Heikkilä 2014b, 43). Tuon kaltainen otoskoko olisi ollut ihanteellinen myös tähän tutkimukseen, sillä Pankki X:llä on noin kolmesataatuhatta asiakasta.

Reliaabelissa tutkimuksessa tulokset ovat tarkkoja ja ne ovat toistettavissa samanlaisin tuloksin (Heikkilä 2014b, 28). Reliabiliteetin varmistamiseksi käsittelin kyselylomakkeita huolellisesti, ja laskin vastaukset kahteen kertaan, jotta virheitä ei tapahtunut vastausten käsittelyssä.

Tutkimuksen reliabiliteettia heikentää erityisesti pieni otoskoko. Mikäli tutkimus toistettaisiin uudelleen, tulokset olisivat todennäköisesti jossain määrin erilaisia. Toinen reliabiliteettia heikentävä tekijä on tutkimuksen toteutustapa. Pankki X:llä on asiakkaita eri puolilla pääkaupunkiseutua, mutta kyselyt toteutettiin vain kahdessa Helsingin konttorissa. Asiakkaat asioivat eniten verkossa, joten kyselyn toteuttaminen verkossa, tai sekä verkossa että konttorissa, olisi johtanut paremmin perusjoukkoa vastaavaan otokseen.

Kolmas reliabiliteettia heikentävä seikka on vastaajien ikäjakauma, joka painottui 18–29 ja 30–45-vuotiaisiin vastaajiin. Reliaabelissa tutkimuksessa ikäjakauma olisi vastannut pääkaupunkiseudun ikäjakaumaa, jonka voidaan olettaa suunnilleen vastaavan Pankki X:n asiakkaiden ikäjakaumaa. Tällöin etenkin 46–60-vuotialta olisi tarvittu lisää vastauksia, sillä se on kolmanneksi suurin ikäryhmä pääkaupunkiseudulla (Mäki & Vuori 2017, 11), mutta tähän kyselytutkimukseen siltä ikäryhmältä saatiin vähiten vastauksia. Otoksen tulisi olla edustava pienoiskuva perusjoukosta, mutta vastaajien ikäjakauma osoittaa, että otos ei täysin vastaa perusjoukkoa.

Vaikka tutkimus ei ole täysin luotettava, antaa se jonkinlaisia suuntaviivoja asiakkaiden näkemyksistä säästämiseen. Myös sitä voidaan pitää positiivisena merkinä luotettavuuden suhteen, että tuloksissa oli yhtäläisyyksiä Säästöpankin säästämisbarometriin sekä Tilastokeskuksen kuluttajabarometriin, joissa otoskoko oli huomattavasti suurempi. Toimeksiantaja, Pankki X, ei voi tätä tutkimusta alhaisen validiteetin ja reliabiliteetin perusteella sellaisenaan hyödyntää, mutta pitkäaikaissäästämisen vähäisyyteen kannattaa kiinnittää huomiota, sillä myös Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin perusteella pitkäaikais-säästäminen on ihmisillä turhan vähäistä.

5.3 Kehittämisehdotukset ja oman oppimisen arviointi

Suurin haaste tutkimuksen toteuttamisessa laadukkaasti oli rajallinen aika. Mikäli kyselyn vastausten keräämiseen olisi käytetty edes kaksi tai kolme viikkoa enemmän, olisi otoskoon saanut kasvatettua noin 150 vastaajaan. Tällöin tutkimus olisi ollut jo tuntuvasti luotettavampi. Mikäli tutkimuksen olisi voinut toteuttaa pankin verkkosivuilla, olisi kohde-ryhmä tavoitettu paremmin ja laajemmin, mutta isossa pankissa tämän toteuttaminen ei ollut tässä aikataulussa realistista.

Kyselylomakkeella onnistuttiin saamaan vastaukset tutkimusongelmaan ja tutkimuskysymyksiin. Kuitenkin muuttamalla kysymyksen säästösuunnitelman säästöajasta rajaamalla vastausvaihtoehdot kolmeen aikaväliin käytetyn neljän eri aikavälin sijasta, olisi lomakkeessa ollut selkeämmin tarjolla lyhyen aikavälin, keskipitkän aikavälin sekä pitkän aikavälin vastausvaihto. Se olisi auttanut vastausten analysoinnissa kolmen aikavälin säästösuunnitelmista.

Tutkimusta tehdessä opin säästämiseen ja sijoittamiseen liittyviä lainalaisuuksia, vaikkakin pääpiirteittäin niihin liittyvät asiat olivat minulle tuttuja työelämästä. Lisäksi opin kvantitatiiviseen otantatutkimukseen liittyviä asioita, kuten arvioimaan tutkimuksen reliabiliteettia ja validiteettia.

Valitsin tämän aiheen omasta mielenkiinnosta säästämistä ja sijoittamista kohtaan. Työskentelen pankissa ja keskustelen säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvistä asioista päivittäin, ja oli mielenkiintoista tehdä tutkimus asiakkaiden näkemyksistä aiheeseen liittyen. Työskentelin kokoaikaisesti koko opinnäytetyöprosessin ajan, ja jouduin aikatauluttamaan itselleni tarkasti, milloin opinnäytetyötä tein. Aikataulullisesti pysyin tavoitteessani, ja opinnäytetyön tekeminen oli mielekäs projekti pitkistä päivistä huolimatta.

6 Lähteet

Benz, C., Di Teresa, P. & Kinnel R. 2003. Guide To Mutual Funds. John Wiley & Sons, Inc. Hoboken, New Jersey.

Danske Bank 2017. Tavoitetili. Luettavissa: <https://danskebank.fi/sinulle/tuotteet/tiilit/danske-tavoitetili>. Luettu 8.9.2017.

Danske Bank. Vinkkejä säästämiseen. Luettavissa: <https://danskebank.fi/fi-fi/Henkiloasiakkaat/Saasta-ja-sijoita/Pages/Vinkejasaastamiseen.aspx>. Luettu 10.11.2017.

Financer.com 2017. Korkoa korolle. Luettavissa: <https://financer.com/fi/laskuri/korkoa-korolle/>. Luettu 23.9.2017.

Finanssiala 2017. Rahastoihin 254 miljoonaa euroa huhtikuussa. Luettavissa: http://www.finanssiala.fi/uutismajakka/Sivut/rahastoraportti_huhtikuu2017.aspx. Luettu 9.9.2017.

Finanssivalvonta 2012. Säästö- ja sijoitusvakuutukset. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Vakuutukset/Pages/Default.aspx>. Luettu 11.9.2017.

Finanssivalvonta 2013. Säästö- ja sijoitusvakuutuksen ominaisuuksia. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Vakuutukset/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx>. Luettu 11.9.2017.

Finanssivalvonta 2015a. Käyttötili ja säästämistili. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/Kayttotili/Pages/Default.aspx>. Luettu 8.9.2017.

Finanssivalvonta 2015b. Asuntosäästöpalkkiotili (ASP-tili) on tarkoitettu ensiasunnon ostajille. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/ASP-tili/Pages/Default.aspx>. Luettu 8.9.2017.

Finanssivalvonta 2017. Vapaaehtoisen yksilölliset eläkevakuutukset. Luettavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Elakesaastaminen/Elakevakuutus/Pages/Default.aspx>. Luettu 11.9.2017.

Gitman, L., Joehnk, M. & Smart, S. 2011. Fundamentals of Investing. Pearson Education, Inc. USA.

Haavisto, T. 2015. Löytöretki rahastomaailmaan. Suomen sijoittajaopastus. Hämeenlinna.

Havia, P., Lappalainen, V. & Rinta-Loppi, A. 2014. Erilainen ote omaan talouteen. Talentum Media Oy. Viro.

Heikkilä, T. 2014a. Kvantitatiivinen tutkimus. Edita Publishing Oy. Luettavissa: <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>. Luettu 23.9.2017.

Heikkilä, T. 2014b. Tilastollinen tutkimus. Edita Publishing Oy. Porvoo.

Hämäläinen, K. & Oksaharju, J. 2016. Sijoita kuin guru. Oksaharju Capital Oy. Vantaa.

Investopedia 2015. Value or Growth Stocks: Which is Best? Luettavissa: <http://www.investopedia.com/articles/professionals/072415/value-or-growth-stocks-which-best.asp>. Luettu 14.9.2017.

Investopedia. Investing 101: What is Investing? Luettavissa: <https://www.investopedia.com/university/beginner/beginner1.asp>. Luettu 11.11.2017.

Kullas, E. & Myllyoja, N. 2014. Nainen ja rikastumisen taito. Talentum Media Oy. Helsinki.

Morningstar 2009. Millaisia palkkioit rahastoyhtiöt perivät. Luettavissa: <http://www.morningstar.fi/fi/news/83098/osa-6-millaisia-palkkioita-rahastoyhti%C3%B6t-periv%C3%A4t.aspx>. Luettu 9.9.2017.

Mäki, N. & Vuori, P. Helsingin väestö vuodenvaihteessa 2016/2017 ja väestönmuutokset vuonna 2016. Luettavissa: https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/17_06_28_Tilastoja_1_Maki_Vuori.pdf. Luettu 1.11.2017.

Nordea 2017. Säästäjän rahastot. Luettavissa: <https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/saastot/rahastot/saastajan-rahastot.html#tab=Ominaisuudet>. Luettu 9.9.2017.

Ojala, K. 2009. Irti tavarasta. Otava. Keuruu.

OP 2017a. ASP-tili. Luettavissa: <https://uusi.op.fi/henkiloasiakkaat/paivittaiset/tilit/asp-tili>. Luettu 8.9.2017.

OP 2017b. Helpot säästäjän rahastot. Luettavissa: <https://uusi.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/rahastot/helpot-saastajan-rahastot>. Luettu 9.9.2017

OP. Säästämistä tarvitaan elämän eri tilanteisiin. Luettavissa: <https://www.op.fi/op/op-pohjola-ryhma/op-pohjola-ryhma/osuuspankit/saastamista-tarvitaan-elaman-eri-tilanteisiin?cid=151244016&srcpl=3>. Luettu 23.9.2017

Pesonen, M. 2013. Sijoituspokkari. Säästäjästä sijoittajaksi. Docendo Oy. Jyväskylä.

Puttonen, V. & Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. WSOYpro Oy.

Seligson 2017. Passiivinen sijoittaminen. Luettavissa: <https://www.seligson.fi/suomi/sijoitustieto/tiedostot/indeksisijoittaminen.htm>. Luettu 9.9.2017.

Pörssisäätiö 2016. Kotitalouksien rahoitusvarat. Luettavissa: <http://www.porssisaatio.fi/blog/statistics/kotitalouksien-rahoitusvarat/>. Luettu 16.9.2017.

Pörssisäätiö 2017. Osakeopas. Pörssisäätiö. Helsinki. Luettavissa: <http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2017/06/Osakeopas-2017.pdf>. Luettu 13.9.2017.

Pörssisäätiö. Hajauttaminen useisiin osakkeisiin pienentää salkun riskiä. Luettavissa: <http://www.porssisaatio.fi/blog/statistics/hajauttaminen-useisiin-osakkeisiin-pienentaa-salkun-riskia/>. Luettu 16.9.2017.

Pörssisäätiö 2017. Nasdaq Helsinki –yleisindeksin kehitys. Luettavissa: <http://www.porssisaatio.fi/blog/statistics/nasdaqomx-helsinki-yleisindeksin-kehitys-vuosina-1987-2014/>. Luettu 16.9.2017.

S-Pankki 2017. Rahastot nyt. Luettavissa: <https://www.s-pankki.fi/fi/saastaminen-ja-sijoittaminen/rahastot/>. Luettu 9.9.2017.

Saario, S. 1999. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. WSOY. Juva.

Spiik.net 2015. Maslow'n tarvehierarkia. Luettavissa: http://www.spiik.net/wp-content/uploads/2015/10/piramid_FI.jpg. Luettu 13.11.2017.

Säästöpankki 2017. Rikastuminen ei kiinnosta suomalaisia – raha patjan alla on suomalaisesta parempi kuin raha töissä. Luettavissa: <http://uutishuone.saastopankki.fi/pressreleases/rikastuminen-ei-kiinnosta-suomalaisia-raha-patjan-alla-on-suomalaisesta-parempi-kuin-raha-toeissae-2240345>. Luettu 1.11.2017.

Tilastokeskus 2017a. Tulot ja kulutus. Luettavissa: http://tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_tulot.html. Luettu 1.11.2017.

Tilastokeskus 2017b. Kuluttajien lujalle luottamukselle ei näkynyt loppua lokakuussa. Luettavissa: http://www.stat.fi/til/kbar/2017/10/kbar_2017_10_2017-10-27_tie_001_fi.html. Luettu 1.11.2017.

Time 2014. Here's Proof Buying More Stuff Actually Makes You Miserable. Luettavissa: <http://time.com/22257/heres-proof-buying-more-stuff-actually-makes-you-miserable/>. Luettu 16.9.2017.

Valtiokonttori 2012. Korkotuki ASP-lainalle. Luettavissa: http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Kansalaisille_ja_yhteisoille/Lainat_takaukset_ja_korkotuet/Korkotuet/ASPjarjestelma/Korkotuki_ASPlainalle. Luettu 8.9.2017.

Valtiokonttori 2016. ASP-säästäminen. Luettavissa: http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Kansalaisille_ja_yhteisoille/Lainat_takaukset_ja_korkotuet/Korkotuet/ASPjarjestelma/ASPsaastaminen. Luettu 8.9.2017.

Valtiokonttori 2016. ASP-ohje / Alaikäiset ASP-tallettajat. Luettavissa: <http://www.valtiokonttori.fi/download/noname/%7BD6B0481D-6667-4552-AD38-D0D5FE6A8E48%7D/93664>. Luettu 8.9.2017.

Veronmaksajain keskusliitto 2016. Vapaaehtoinen eläkevakuutus. Luettavissa: <https://www.veronmaksajat.fi/Sijoittaminen/Vapaaehtoinen-elakevakuutus/>. Luettu 11.9.2017.

7 Liitteet

7.1 Liite 1. Kyselylomake ja vastaukset (kappalemäärät)

Teen Haaga-Helia-ammattikorkeakoulussa opinnäytetyönä tutkimusta asiakkaidemme säästämissen nykytilanteesta ja tulevaisuuden tavoitteista. Kysely tehdään anonymisti, ja vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

1. Ikä:

- ☐ 18-29 **26**
- ☐ 30-45 **20**
- ☐ 46-60 **10**
- ☐ 61-70 **13**
- ☐ Yli 70 **9**

2. Montako henkilöä talouteenne kuuluu?

- ☐ 1 **36**
- ☐ 2 **30**
- ☐ 3-4 **10**
- ☐ 5 tai enemmän **2**

3. Elämäntilanne (päätoimi):

- ☐ Palkkatyö **32**
- ☐ Yrittäjä **4**
- ☐ Työtön **5**
- ☐ Opiskelija **20**
- ☐ Eläkeläinen **17**
- ☐ Muu, mikä 0

4. Asumismuoto:

- ☐ Oma asunto **37**
- ☐ Vuokra-asunto **40**
- ☐ Asumisoikeusasunto **0**
- ☐ Vanhempien luona **1**
- ☐ Muu, mikä? 0

5. Bruttotulot kuukaudessa:

- ☐ Alle 2000 e **29**
- ☐ 2000 - 2999 e **16**
- ☐ 3000 - 3999 e **13**
- ☐ 4000 – 5000 e **13**
- ☐ Yli 5000 e **7**

6. Kuinka paljon säästät kuukaudessa keskimäärin?

☐ En säästä → Siirry kohtaan 13	17
☐ 1–50 e	16
☐ 51-100 e	11
☐ 101-200 e	11
☐ 201-300 e	9
☐ Yli 300 e	14

7. Onko sinulla suunnitelma, mitä varten säästät?

☐ Kyllä	41
☐ Ei	20

8. Nykyisen säästösuunnitelmasi arvioitu säästöaika: (voit valita useamman, jos sinulla on suunnitelma useampaa hankintaa / tarkoitusta varten)

☐ 1-2 v	18
☐ 3-5 v	19
☐ 5-10 v	11
☐ Yli 10 v	15
☐ Ei suunnitelmaa	18

9. Mitä varten säästät? (voit valita useamman)

☐ Asunnon osto	14
☐ Auto tai muu isompi hankinta	4
☐ Lomamatka	22
☐ Yllättäviä menoja varten	43
☐ Eläke	13
☐ Lapsille	12
☐ Muu, Mikä? _____	5

10. Miten toteutat säästämistä? (voit valita useamman)

☐ Kuukausittaisella automaattiveloituksella	30
☐ Siirrän / sijoitan varoja itse säästökohteisiin	37

11. Miten päädyit valitsemaan nykyiset säästökohteesi? (voit valita useamman)

☐ Pankkitoimihenkilön suosituksesta	28
☐ Ystävän / tuttava suosituksesta	11
☐ Tutkin itse eri vaihtoehtoja	32

Miten hyvin mielestäsi nykyiset säästökohteesi tukevat säästösuunnitelmaasi ja säästämisen tavoitteitasi?

☐ Hyvin	25
☐ Melko hyvin	21
☐ Kohtalaisesti	9
☐ Melko huonosti	6
☐ Huonosti	0

13. Voisitko kulutustottumuksiasi muuttamalla säästää nykyistä enemmän? Jos kyllä, kuinka paljon kuukausittain?

☐ En	40
☐ Kyllä, _____ e / kk	38 (mediaani 150 euroa)

14. Toivotko että sinuun ollaan ajoittain pankista yhteydessä säästötilanteen päivittämiseksi? Miten usein?

☐ Vuosittain	13
☐ Parin vuoden välein	29
☐ 3-5 vuoden välein	12
☐ Ei ollenkaan	23

15. Valitse seuraavista säästökohteista ne joihin säästät, tai joihin olisit kiinnostunut säästämään:

	Säästän nykyään	Olen kiinnostunut
Säästötili	☐ 39	☐ 12
ASP-Tili	☐ 10	☐ 7
Rahastot	☐ 33	☐ 18
Eläkevakuutus	☐ 5	☐ 4
Säästö- tai sijoitusvakuutus	☐ 4	☐ 6
Osakkeet	☐ 19	☐ 24
ETF:t (pörssinoteeratut rahastot)	☐ 4	☐ 13

Jatkuu seuraavalla sivulla ->

16. Arvioi seuraavia väittämiä omalta kohdaltasi:

	Täysin samaa mieltä	Jok- seenkin samaa mieltä	Ei sa- maa eikä eri mieltä	Jok- seenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Säästäminen on tärkeää elämäntilanteessani	37	29	9	2	0
Olen tyytyväinen taloudelliseen tilanteeseeni	16	23	12	16	9
Tavoitteeni on säästää nykyistä enemmän	22	30	16	7	1
Olen kiinnostunut säästämisestä ja sijoittamisesta	21	29	16	9	0
Seuraan aktiivisesti säästöjeni kertymistä ja arvonkehitystä	16	20	23	9	3
Ymmärrän säästökohteideni peruseriaatteet ja ehdot	28	31	10	0	0

Kiitos vastauksistasi!